

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Jõustumise kp:
Avaldamismärge:

Riigikogu
välisleping
algtekst
31.10.2001
RT II 2001, 18, 89

Keskkonnainfo kättesaadavuse ja keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise konventsioon

Vastu võetud 08.05.2003 nr 12

[Konventsiooni ratifitseerimise seadus](#)

[Välisministeeriumi teadaanne välislepingu jõustumise kohta](#)

Koostatud 25. juunil 1998. a Århusis Taanis

Konventsiooniosalised,

meenutades «Stockholmi elukeskkonna deklaratsiooni» 1. põhimõtet;

meenutades «Rio keskkonna- ja arengudeklaratsiooni» 10. põhimõtet;

meelde tuletades Peaassamblee 1982. a 28. oktoobri resolutsiooni nr 37/7 «Maailma looduse harta kohta» ja 1990. a 14. detsembri resolutsiooni nr 45/94 «Inimeste heaoluks terve keskkonna tagamise vajaduse kohta»;

meenutades Euroopa «Keskkonna- ja tervisehartat», mis võeti vastu Maailma Tervishoiuorganisatsiooni esimesel Euroopa konverentsil «Keskkond ja tervis» 8. detsembril 1989. aastal Frankfurdis Maini ääres Saksamaal;

kinnitades vajadust kaitsta ja säilitada keskkonda, parandada keskkonna seisundit ning tagada keskkonnasäästlik areng;

tõdedes, et inimese heaoluks ning selleks, et tagada põhilised inimõigused, sh õigus elada, on oluline keskkonda piisavalt kaitsta;

tõdedes samuti, et igal inimesel on õigus elada keskkonnas, mis vastab tema tervise ja heaolu vajadustele, ning et tal on kohustus praeguste ja tulevaste põlvkondade hüvanguks kaitsta keskkonda ning teha selle seisundi parandamiseks teistega koostööd;

arvestades, et selle õiguse elluviimiseks ja nimetatud kohustuse täitmiseks tuleb teha info kõigile kättesaadavaks ning anda igaihele õigus osaleda keskkonnaasjade otsustamises ja õigus pöörduda neis asjus kohtusse, ning samas tunnistades, et inimesed võivad vajada oma õiguste teostamiseks abi;

tõdedes, et üldsuse osalemine keskkonnaasjade otsustamises ning teabe saamise tõhustamine parandab otsuste kvaliteeti ja kiirendab nende täitmist, suurendab üldsuse keskkonnateadlikkust ning annab talle võimaluse väljendada muret keskkonna pärast ja võimaldab avaliku võimu organitel seda asjakohaselt arvestada;

püüdes seeläbi ette näha otsustajate vastutust, muuta otsused selgeks ning võimaldada üldsusel toetada keskkonnaasjus tehtavaid otsuseid;

tõdedes, et otsuste selgust tuleb püüelda riigivalitsemise kõigis valdkondades, ning kutsudes seadusandlikku võimu rakendama oma tegevuses selle konventsiooni põhimõtteid;

tõdedes, et üldsus vajab vabadust osaleda keskkonnaasjade otsustamises ning infot osalemise korra ja otsuste täitmise kohta;

arvestades, et keskkonnakaitstes on tähtis iga inimese ning valitsusväliste organisatsioonide ja erasektori panus;

soovides edendada keskkonnaharidust, mis loob eelduse üldsuse keskkonnateadlikkuse suurendamiseks ning seega aitab tal paremini mõista keskkonnasäästliku arengu vajadust ja ergutab teda osalema asjakohaste otsuste tegemises;

märkides, kui suur on kõnealuses valdkonnas meedia tähtsus, esmajoones elektrooniliste ja tulevikus kasutatavate muude suhtlusvahendite osa;

tunnistades seda, et valitsuse tasandil otsuseid tehes on tähtis arvestada keskkonnakaitsevajadusi ning et selleks peab avaliku võimu organitel olema täpne ja põhjalik ning ajakohane keskkonnainfo;

tunnistades, et avaliku võimu organid valdavad keskkonnainfot üldsuse huvides;

olles huvitatud sellest, et organisatsioonidel ja teistel üldsuse esindajatel on võimalik pöörduda kohtu poole või kasutada muid õiguslikke vahendeid, et kaitsta oma õigustatud huve ja tagada seaduste täitmine;

pidades tähtsaks tarbija õigust saada keskkonnateadlike valikute tegemiseks toodete kohta vajalikku infot;

tõdedes üldsuse muret geneetiliselt muundatud organismide tahtliku keskkonda viimise pärast ning tundes vajadust teha selles valdkonnas senisest selgemaid otsuseid ja kaasata nende tegemisse rohkem üldsust;

veendunud, et selle konventsiooni kohaldamine aitab kaasa demokraatia tugevdamisele ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni (edaspidi *majanduskomisjon*) tegevuse piirkonnas;

olles teadlikud majanduskomisjoni tegevuse tähtsusest keskkonnakaitsele ning meenutades, et komisjon on andnud keskkonnainfo kättesaadavuse ja keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise kohta juhised, mis kiideti heaks 1995. a 25. oktoobril Sofias Bulgaarias kolmandal ministrite konverentsil «Keskkond Euroopa jaoks» vastu võetud ministrite deklaratsiooniga;

pidades silmas «Riigipiiriülese keskkonnamõju hindamise konventsiooni» (vastu võetud 25. veebruaril 1991 Espoos Soomes), «Tööstusõnnetuste riigipiiriülese mõju konventsiooni» ning «Piiriveekogude ja rahvusvaheliste järvede kaitse ja kasutamise konventsiooni» (mõlemad vastu võetud 17. märtsil 1992 Helsingis) ning teisi piirkondlikke konventsioone;

olles teadlikud, et konventsiooni vastuvõtmine aitab tõhustada konverentsi «Keskkond Euroopa jaoks» edasist arengut ja täita neljandal ministrite konverentsil (1998. a juunis Århusis Taanis) seatud eesmärged,

on kokku leppinud järgmises.

Artikkel 1. Eesmärk

Et kaitsta praeguste ja tulevaste põlvkondade õigust elada keskkonnas, mis vastab nende tervise ja heaolu vajadustele, teeb konventsiooniosaline keskkonnainfo üldkättesaadavaks, kaasab üldsuse keskkonnaasjade otsustamisse ning võimaldab konventsiooni kohaselt pöörduda neis asjus kohtusse.

Artikkel 2. Mõisted

Konventsioonis kasutatakse järgmisi mõisteid:

1. *konventsiooniosaline* on konventsiooni kohaldav riik või organisatsioon, kui tekstis ei ole ette nähtud teisiti;

2. *avaliku võimu organ*:

- a) riigi, piirkonna või muu tasandi valitsus;
- b) füüsiline või juriidiline isik, kes siseriikliku õiguse alusel täidab avaliku halduse funktsioone, kaasa arvatud keskkonnaga seotud ülesandeid, või osutab keskkonnaga seotud teenuseid;
- c) iga muu füüsiline või juriidiline isik, kes punktis *a* nimetatud asutuse valitsemisalas või punktis *b* nimetatud isiku juhtimisel täidab keskkonnaga seotud avalikke kohustusi või ülesandeid või kes osutab keskkonnaga seotud avalikke teenuseid;
- d) artiklis 17 nimetatud selle piirkondliku majanduskoostöö organisatsiooni institutsioon, kes on konventsiooniosaline.

See mõiste ei hõlma kohut ega seadusandjat;

3. *keskkonnainfo* on kirjalik, visuaalne, suuline, elektrooniliselt või muus vormis esitatud teave, mis käsitleb:

- a) selliste keskkonnaelementide nagu õhu, atmosfääri, vee, pinnase, maa, maastike ja looduslike alade, bioloogilise mitmekesisuse ja selle komponentide (sh geneetiliselt muundatud organismid) seisundit ning nende vastastikust toimet;
- b) selliseid keskkonnategureid nagu ained, energia, müra ja kiirgus; punktis *a* loetletud keskkonnaelemente mõjutavate haldus- ja muude abinõude rakendamist, keskkonnaalaste lepingute sõlmimist, keskkonnapoliitika kujundamist ja elluviimist, keskkonnakaitset reguleerivate õigusaktide väljatöötamist, keskkonnakaitsekavade koostamist ning tasuvus- või muu majandusanalüüsi tulemusi ja prognoose, mida kasutatakse keskkonnaotsuste tegemiseks;

c) inimeste tervist, julgeolekut ja elutingimusi ning kultuurimälestisi ja ehitisi niivõrd, kuivõrd neid mõjutavad või võivad mõjutada keskkonnanähtude seisund või punktis bloetletud tegurid, tegevused või abinõud;

4. *üldsuse* nähtatakse üht või mitut füüsilist või juriidilist isikut ning siseriiklike õigusaktide või -praktika kohaselt ka nende isikute organisatsioon, rühmi või muid ühendusi;

5. *asjast huvitatud* üldsus on avalikkus, keda mõjutab või tõenäoliselt mõjutab otsuste tegemine või kes on huvitatud keskkonnanähtude otsustamisest; asjast huvitatud üldsuse nähtatakse ka keskkonnakaitset edendavaid valitsusväliseid organisatsioone, mis vastavad siseriikliku õiguse nõuetele.

Artikkel 3. Üldsätted

1. Konventsiooniosaline rakendab seadusandlikke ja muid abinõusid, et konventsiooni nõuetega kohendada info üldkättesaadavust, keskkonnanähtude otsustamises üldsuse osalemist ja kohtu poole pöördumise õigust reguleerivad siseriiklikud õigusaktid. Konventsiooniosaline võtab meetmeid, et tagada nende nõuete järgimine, mis võimaldavad luua konventsiooni järjepidevaks ellurakendamiseks kindla õigusliku aluse.

2. Konventsiooniosaline hoolitseb selle eest, et ametnikud abistavad ja juhendavad üldsust keskkonnainfo taotlemisel, keskkonnanähtude otsustamises osalemisel ja neis asjus kohtu poole pöördumisel.

3. Konventsiooniosaline edendab keskkonnaharidust ja üldsuse keskkonnateadlikkust esmajoones selleks, et hõlbustada keskkonnainfo saamist, tõhustada keskkonnanähtude otsustamises osalemist ja lihtsustada neis asjus kohtu poole pöördumist.

4. Konventsiooniosaline kohustub tunnustama ning toetama keskkonnakaitset edendavaid organisatsioone, rühmi ja muid ühendusi ning tagab selle kohustuse järjepideva täitmise siseriiklike õigusaktidega.

5. Konventsioon ei ole vastuolus konventsiooniosalise õigusega rakendada selles konventsioonis ettenähtust ulatuslikumaid abinõusid, mis tõhustavad info kättesaadavust ja üldsuse osalemist keskkonnanähtude otsustamises ning hõlbustavad neis asjus kohtu poole pöördumist.

6. Konventsiooni järgimine ei kohusta kehtestama erandeid siseriiklikes õigusaktides, millega reguleeritakse keskkonnanähtude info saamist, üldsuse osalemist ja neis asjus kohtu poole pöördumist.

7. Konventsiooniosaline edendab konventsiooni põhimõtete rakendamist rahvusvaheliste keskkonnaotsuste tegemisel ja rahvusvaheliste keskkonnakaitseorganisatsioonide tegevuses.

8. Konventsiooniosaline keelab konventsiooni kohaselt oma õigusi kasutavate isikute karistamise, tagakiusamise ja ahistamise. Säte ei ole vastuolus konventsiooniosalise kohtute õigusega mõista välja mõistlikke kohtukulusid.

9. Konventsiooni asjakohaste sätete alusel antakse infot ning võimaldatakse keskkonnanähtude otsustamises osaleda ja kohtu poole pöörduda kedagi diskrimineerimata kodakondsuse, rahvuse või elukoha tõttu ning juriidilise isiku puhul tema registreeritud asukoha või tegeliku tegevuskoha tõttu.

Artikkel 4. Keskkonnainfo kättesaadavus

1. Konventsiooniosaline tagab, et tema avaliku võimu asutused annavad üldsusele keskkonnainfot, vastates keskkonnainfo taotlusele selle artikli kohaselt siseriiklike õigusakte järgides. See kehtib ka juhul, kui infot küsitakse ja kooskõlas punktiga *besitatakse* taotletud infot sisaldava dokumendi koopiana:

a) ilma, et taotleja peaks oma huvi tõendama;

b) soovitud vormis, välja arvatud juhul, kui:

i) avaliku võimu organi seisukohalt on mõistlik anda infot muus vormis. Sel juhul tuleb info muus vormis esitamist põhjendada; või

ii) info on üldsusele muus vormis juba kättesaadav.

2. Lõikes 1 käsitletud keskkonnainfot antakse võimalikult kiiresti või taotluse esitamisest alates ühe kuu jooksul, välja arvatud juhul, kui info maht ja keerukus õigustavad pikendama tähtaega kuni kahe kuuni taotluse esitamisest alates. Taotlejale tehakse tähtaja pikendamine teatavaks ja pikendamist tuleb põhjendada.

3. Keskkonnainfo taotluse võib jätta rahuldamata, kui:

a) taotluse saanud avaliku võimu organil ei ole soovitud keskkonnainfot;

b) taotlus ilmselt ei ole mõistlik või on liiga üldsõnaline või

c) taotletakse alles koostatavat materjali või avaliku võimu organi sisesuhtlust kajastavat infot ja selle andmisest keeldumine on siseriiklikus õigusaktis või õiguspraktikas ette nähtud erandina, võttes arvesse üldsuse huvi, mille rahuldamist avalikustamine täidab.

4. Keskkonnainfo taotluse võib jätta rahuldamata, kui avalikustamine võib ebasoodsalt mõjutada:

- a) avaliku võimu organi menetluse konfidentsiaalsust, kui konfidentsiaalsusnõue on ette nähtud siseriikliku õigusega;
- b) rahvusvahelisi suhteid, riigi julgeolekut või avalikku korda;
- c) õigusemõistmist, isiku õigust õiglasele kohtumõistmisele või avaliku võimu organi korraldatavat kriminaal- või distsiplinaaruurimist;
- d) äri- või tööstusinfo konfidentsiaalsust, kui seda kaitseb majanduslike huvide kaitse seadus. Keskkonna kaitseks oluline info heidete kohta avalikustatakse;
- e) intellektuaalse omandi õigusi;
- f) isikuandmete ja failide konfidentsiaalsust juhul, kui isik ei ole nõus üldsusele info teatavaks tegemisega ning kui konfidentsiaalsusnõue on ette nähtud siseriikliku õigusega;
- g) sellise kolmanda isiku huve, kes on soovitud infot esitanud vabatahtlikult või keda ei saa infot esitama kohustada, kui ta ei nõustu andmete avalikustamisega; või
- h) keskkonda, mille kohta infot taotletakse, näiteks haruldaste liikide elupaiku või kasvukohti.

Info avalikustamisest keeldumise põhjendusi tõlgendatakse kitsendavalt, arvestades vajadust info avalikustamisega rahuldada üldsuse huvi ja seda, kas taotletud info käsitleb heidete keskkonda viimist.

5. Kui avaliku võimu organ ei valda soovitud keskkonnainfot, teatab ta taotlejale esimesel võimalusel, milliselt avaliku võimu asutuselt on tema arvates võimalik infot taotleda, või annab taotluse sellele asutusele edasi ja teavitab sellest taotlejat.

6. Kui konventsiooniosaline on lõike 3 punkti c) ja lõike 4 alusel keeldunud infot avalikustamast ja kui ülejäänud taotletud infot on võimalik avaldada konfidentsiaalsusnõuet rikkumata, avalikustatakse see info.

7. Taotluse täitmisest keeldumine vormistatakse kirjalikult, kui taotlus on esitatud kirjalikult või kui taotleja soovib kirjalikku keeldumist. Keeldumises esitatakse info andmisest keeldumise põhjused ja tehakse teatavaks artiklis 9 ettenähtud menetlusega seotud asjaolud. Keeldumine esitatakse esimesel võimalusel või taotluse esitamisest alates ühe kuu jooksul, välja arvatud juhul, kui info maht ja keerukus õigustavad pikendama tähtaega kuni kahe kuuni alates taotluse esitamisest. Taotlejale tehakse tähtaja pikendamine teatavaks ja pikendamist tuleb põhjendada.

8. Konventsiooniosaline võib lubada oma avaliku võimu organil võtta info andmise eest mõistlikku tasu. Kui avaliku võimu organ kavatseb määrata info andmise eest tasu, teeb ta taotlejale teatavaks tasumäärad ning selgitab, millistel juhtudel neid kohaldatakse või nende kohaldamisest loobutakse, ja juhud, mil info andmine sõltub ettemaksust.

Artikkel 5. Keskkonnainfo kogumine ja levitamine

1. Konventsiooniosaline tagab, et:

- a) avaliku võimu organid haldavad ja ajakohastavad oma ülesannete täitmiseks vajalikku keskkonnainfot;
- b) seatakse sisse infosüsteemid, mille kohaselt saab avaliku võimu organ pidevalt infot toimuva ja kavandatava tegevuse kohta, millel võib olla oluline mõju keskkonnale;
- c) kui ilmneb inimeste tervist või keskkonda ähvardav oht, mis lähtub inimtegevusest või on tekkinud looduslikel põhjustel, edastatakse ohus olevale üldsusele viivitamata kogu avaliku võimu organite valduses olev info, mis võimaldab üldsusel võtta meetmeid ohust tingitud kahju vältimiseks või leevendamiseks.

2. Konventsiooniosaline tagab, et siseriiklikes õigusaktides sätestatud kord, mille kohaselt avaliku võimu organ teeb keskkonnainfo üldkättesaadavaks, on selgesti sõnastatud ning et ta keskkonnainfo saamise hõlbustamiseks muu hulgas:

- a) edastab üldsusele üksikasjalikku teavet selle kohta, milliselt avaliku võimu organilt mis laadi ja kui suures mahus keskkonnainfot saab, ning teeb teatavaks ka info andmise tähtajad, info avalikustamise tingimused ja info saamise korra;
- b) rakendab üldsusele info kättesaadavaks tegemiseks selliseid abinõusid nagu:
 - i) koostab avalikke nimekirju, registreid või faile;
 - ii) konventsiooni alusel nõuab ametnikelt, et nad aitaksid üldsusel infot saada;
 - iii) määrab üldsuse teavitamiseks infopunktid;
- c) võimaldab tasuta saada keskkonnainfot, mis on talletatud punkti *balapunktis* käsitletud nimekirjades, registrites ja failides.

3. Konventsiooniosaline tagab keskkonnainfo järkjärgulise saamise elektroonilistest andmebaasidest, mis on avalike telekommunikatsioonivõrkude kaudu üldsusele kergesti kättesaadavad. Selline info peab sisaldama:

- a) lõikes 4 nimetatud keskkonnaseisundi aruandeid;
- b) keskkonda või sellega seotud valdkondi reguleerivate õigusaktide tekste;
- c) vajaduse järgi teavet keskkonna- või keskkonnaga seotud poliitikast, programmide ja kavade ning keskkonnavalastest lepingutest;
- d) muud infot ulatuses, mis aitab konventsiooni põhimõtete ellurakendamiseks kasutada siseriiklikke õigusakte, tingimusel, et see info on juba kättesaadav elektrooniliselt.

4. Konventsiooniosaline avaldab korrapäraselt iga kolme või nelja aasta tagant keskkonna seisundi riikliku aruande ja levitab seda. Muu hulgas sisaldab aruanne andmeid keskkonna kvaliteedi ja keskkonda kahjustavate tegurite kohta.

5. Konventsiooniosaline võtab siseriiklike õigusaktide alusel meetmeid, et tutvustada:
- õigusakte ning keskkonnaga seotud strateegiaid, poliitikat, programme ja tegevuskavasid ning nende ellurakendamise kohta eri juhtimistasanditel koostatud aruandeid;
 - rahvusvahelisi keskkonnaalaseid konventsioone, kokkuleppeid ja lepinguid;
 - vajaduse järgi teisi olulisi rahvusvahelisi keskkonnaalaseid dokumente.
6. Konventsiooniosaline ergutab neid, kelle tegevusega kaasneb oluline mõju keskkonnale, tegema üldsusele järjekindlalt teatavaks oma tegevuse ja toodete keskkonnamõju ning innustab neid selleks vabatahtlikult tähistama oma tooted ökomärgisega või koostama ökoauditeerimise kava või teavitama üldsust oma toodete mõjust muul viisil.
7. Konventsiooniosaline:
- avaldab andmeid ja analüüse, mis tema arvates on vajalikud tähtsate keskkonnapoliitiliste ettepanekute tegemiseks;
 - avaldab või teeb muul viisil kättesaadavaks materjali, mis selgitab, kuidas ta selle konventsiooniga reguleeritavas valdkonnas üldsusega suhtleb;
 - esitab sobivas vormis infot selle kohta, kuidas valitsuse eri tasandil täidetakse keskkonnaga seotud avalikke ülesandeid või osutatakse avalikke teenuseid.
8. Konventsiooniosaline töötab välja abinõud, et teha tooteinfo kättesaadavaks viisil, mis võimaldab tarbijal teha keskkonnateadlikke valikuid.
9. Konventsiooniosaline püüab järk-järgult ja rahvusvahelisi suundumusi asjakohaselt arvestades sisse seada üleriigilise järjepideva saasteinventuuride või -registrite süsteemi, mis põhineb standardaruannete alusel koostatud üldkättesaadaval elektroonilisel andmebaasil. Nimetatud süsteem võib hõlmata kindlatest tegevusvaldkondadest tulenevat kindlaksmääratud hulga ainete ja saaduste, kaasa arvatud vee, energia ja loodusvarade, teket, edasikannet ja väljundit keskkonda ning kohapealsetesse ja tekkekohast eemal asuvatesse töötlemis- või kõrvaldamiskohtadesse.
10. Selle artikliga ei ole vastuolus konventsiooniosalise õigus artikli 4 lõigete 3 ja 4 kohaselt keelduda avaldamast teatavat keskkonnainfot.

Artikkel 6. Üldsuse osalemine eritegevusega seotud asjade otsustamisel

1. Konventsiooniosaline:
- kohaldab selle artikli sätteid otsuste suhtes, mis tehakse lisa I loetletud tegevuste lubamiseks või keelamiseks;
 - kohaldab siseriikliku õiguse järgi käesoleva artikli sätteid ka selle tegevuse kohta tehtud otsuste suhtes, mida ei ole lisa I nimetatud ja millel võib olla oluline mõju keskkonnale. Konventsiooniosaline teeb kindlaks, kas need sätted kehtivad sellise tegevuse kohta;
 - võib siseriikliku õiguse alusel jätta selle artikli kohaldamata riigikaitsetegevusele, kui tema arvates võib artikli järgimine takistada riigikaitse eesmärkide täitmist;
2. Keskkonnaasjade otsustajad teevad asjast huvitatud üldsusele otsustamise varases etapis ja tõhusal viisil avalikult või isiklikult teatavaks:
- kavandatud tegevuse ja taotluse, mille kohta otsus tehakse;
 - otsuse või selle eelnõu laadi;
 - otsuse tegemise eest vastutava avaliku võimu organi nimetuse;
 - kavandatud menetluse (sh teave, kuidas ja millal infot saab esitada). Teates peavad olema järgmised andmed:
 - menetluse algus;
 - üldsuse osalemisvõimalused;
 - kavandatud avaliku arutelu toimumise aeg ja koht;
 - üldsusele asjakohast infot andva ja väljapanekute kaudu tutvustava avaliku võimu organi nimetus;
 - selle avaliku võimu organi või avalik-õigusliku asutuse nimetus, kellele saab esitada arvamusi või küsimusi, ja nende esitamise tähtaeg;
 - andmed selle kohta, millist keskkonnainfot saab kavandatava tegevuse kohta;
 - asjaolu, et hinnatakse tegevuse riigisisest või piiriülest keskkonnamõju.
3. Et üldsus saaks keskkonnaasjade otsustamise igas etapis tõhusalt osaleda, nähakse osalemiskorras lõike 2 kohaseks teavitamiseks ette mõistlikud tähtajad, mis võimaldavad üldsusel otsustamiseks piisavalt valmistuda ja otsustamises osaleda.
4. Et tagada üldsuse osalemise tõhusus, näeb konventsiooniosaline ette tema osalemise juba otsustamise algetapis, kui kõik variandid on lahtised.
5. Vajaduse korral innustab konventsiooniosaline taotlejat tegema kindlaks asjast huvitatud üldsuse, et arutada taotluse eesmärke ja edastada infot oma taotluse eesmärkide kohta enne loa taotlemist.

6. Kui see on ette nähtud konventsiooniosalise siseriiklikus õiguses, teeb ta pädevale asutusele kohustuseks viivitamata esitada selles artiklis nimetatud otsuste tegemiseks vajalik info asjast huvitatud üldsusele tasuta tutvumiseks ajal, mil üldsus osaleb otsustamises. See ei ole vastuolus konventsiooniosalise õigusega artikli 4 lõigete 3 ja 4 alusel keelduda teatava info avalikustamisest. Artikliga 4 ei ole ka vastuolus, et otsuste tegemiseks vajalik info sisaldab vähemalt:

- a) kavandatud tegevuskoha loodusomast ja tehnilist iseloomustust ja muid andmeid ning hinnangut arvatavate jäätmete ja heidete kohta;
- b) kavandatud tegevuse olulise keskkonnamõju kirjeldust;
- c) keskkonda mõjutavate jäätmete või heidete vältimiseks või vähendamiseks võetavate meetmete kirjeldust;
- d) eespool nimetatud asjaolude üldsõnalist kokkuvõtet;
- e) ülevaadet taotleja uuritud alternatiividest;
- f) kooskõlas siseriikliku õigusega avaliku võimu organitele edastatud peamisi aruandeid ja ettepanekuid, mis on esitatud asjast huvitatud üldsuse lõike 2 kohase teavitamise ajal.

7. Üldsuse osalemise menetluskorra kohaselt võib üldsus esitada kavandatava tegevuse kohta asjakohaseid kommentaare, teavet, analüüse ja arvamusi kirjalikult või avalikul arutelul või järelepärimisel, kus viibib taotleja, vajaduse järgi ka suuliselt.

8. Konventsiooniosaline tagab, et otsuseid tehes arvestatakse asjakohaselt üldsuse seisukohti, mis on saadud tema osalemise tulemusel.

9. Konventsiooniosaline teeb avaliku võimu organi otsuse ning selle tegemise põhjused ja kaalutlused asjakohast menetlust kohaldades üldsusele viivitamata teatavaks.

10. Konventsiooniosaline tagab, et lõikes 1 käsitletud tegevuste kohta kehtestatud nõuete muutmise korral kohaldab avaliku võimu organ *mutatis mutandis* ja juhul kui see on kohane, selle artikli lõikeid 2–9.

11. Konventsiooniosaline kohaldab seda artiklit siseriikliku õiguse alusel vajalikus ja võimalikus ulatuses otsuste suhtes, mis tehakse geneetilisel muundatud organismide tahtliku keskkonda viimise kohta.

Artikkel 7. Üldsuse osalemine keskkonnaga seotud kavade, programmide ja poliitika koostamisel

Konventsiooniosaline esitab üldsusele artikli 6 lõikeid 3, 4 ja 8 järgides vajaliku info arusaadavas sõnastuses ja võtab otstarbekaid meetmeid, et tagada üldsuse osalemine keskkonnaga seotud kavade ja programmide ettevalmistamisel. Konventsiooni eesmärke arvestades selgitab võimalikud osalejad asjaomane ametiasutus. Konventsiooniosaline otsib sobivaid võimalusi üldsuse kaasamiseks keskkonnaga seotud poliitika kavandamisse.

Artikkel 8. Üldsuse osalemine määruste ja muude üldkohustuslike õigusaktide ettevalmistamisel

Konventsiooniosaline rakendab abinõusid, et üldsus tõhusalt osaleks avaliku võimu organite koostatavate määruste ja teiste keskkonda oluliselt mõjutada võivate üldkohustuslike õigusaktide ettevalmistamise algetapis. Selleks tuleb:

- a) määrata mõistlikud tähtajad;
- b) avaldada või teha üldsusele muul viisil kättesaadavaks õigusaktide eelnõud;
- c) anda üldsusele võimalus teha ettepanekuid otse või teda esindava nõustaja kaudu.

Üldsuse ettepanekuid arvestatakse niipalju kui võimalik.

Artikkel 9. Õigus pöörduda kohtusse

1. Konventsiooniosaline tagab oma õigussüsteemi raames, et igal isikul, kes leiab, et tema artikli 4 kohaselt esitatud teabenõuet on eiratud, osaliselt või täielikult ebaseaduslikult rahuldamata jäetud või sellele ebapiisavalt vastatud või seda muul viisil nimetatud artikliga vastuolus käsitletud, on juurdepääs vaidlustamise menetlusele kohtus või seaduse alusel loodud muus sõltumatus ja erapooletus asutuses.

Kui konventsiooniosaline näeb ette, et selline vaidlustamine toimub kohtus, peab ta ühtlasi tagama isikule juurdepääsu seadusega kehtestatud kiirele ja tõhusale, tasuta või odavale menetlusele teabenõude uuesti läbivaatamiseks avaliku võimu organis või muus sõltumatus ja erapooletus asutuses, mis ei ole kohus.

Lõike 1 alusel tehtud lõplik otsus on teavet valdavale avaliku võimu organile täitmiseks kohustuslik. Otsuse põhjendus peab olema kirjalik, vähemalt siis, kui keeldutakse teabe andmisest selle lõike kohaselt.

2. Konventsiooniosaline tagab siseriiklike õigusaktidega, et asjast huvitatud üldsuse esindajal,

- a) kellel on põhjendatud huvi või
- b) kelle õigust on rikutud, kui see tingimus on ette nähtud konventsiooniosalise haldusmenetluse normidega, on õigus pöörduda kohtusse või seaduse alusel loodud muu sõltumatu ja erapooletu asutuse poole artikli 6 alusel tehtud otsuse, tegevuse või tegevusetuse materiaalse või protsessuaalse õiguspärasuse vaidlustamiseks ning kui siseriiklik õigus seda ette näeb ja ilma, et see piiraks selle artikli lõike 3 kohaldamist, ka konventsiooni muude asjakohaste sätete alusel tehtud otsuse, tegevuse või tegevusetuse materiaalse või protsessuaalse õiguspärasuse vaidlustamiseks.

Mõisted põhjendatud huvi ja õiguse rikkumine määratletakse kooskõlas siseriikliku õiguse ning konventsiooni eesmärgiga tagada konventsiooniga seotud küsimustes asjast huvitatud üldsusele laiaulatuslik juurdepääs õigusemõistmisele. Artikli 2 lõike 5 nõuetele vastava valitsusvälise organisatsiooni huvi loetakse käesoleva artikli punkti a tähenduses põhjendatuks. Nimetatud organisatsioonil eeldatakse olevat õigusi, mida punkti b tähenduses saab rikkuda.

Lõike 2 sätted ei välista võimalust rakendada kaebuse läbivaatamisel kohtuelsest menetlust avaliku võimu organis ega mõjuta haldusmenetluse võimaluste ammendamise nõuet enne kohtumenetluse algatamist, kui selline nõue on sätestatud siseriikliku õigusega.

3. Lisaks lõigetes 1 ja 2 nimetatud menetlustele ning ilma et see piiraks lõigetes 1 ja 2 nimetatud menetluste kohaldamist tagab konventsiooniosaline siseriiklike õigusaktide nõuetele vastavale üldsuse esindajale, juhul kui need nõuded on sätestatud, juurdepääsu kohtulikule või haldusmenetlusele, et vaidlustada eraõigusliku isiku või avaliku võimu organi tegevus või tegevusetus, mis on vastuolus siseriiklike keskkonnaõigusnormidega.

4. Lisaks lõikele 1 ja piiramata selle kohaldamist, peavad lõigetes 1, 2 ja 3 nimetatud menetlused nägema ette kohased ja tõhusad õiguskaitsevahendid, sealhulgas vajadusel esialgse õiguskaitse, ning olema ausad, õiglased, õigeaegsed ja mitte takistavalt kallid. Selle artikli alusel tehakse või talletatakse otsused kirjalikult. Kohtuotsused ja võimaluse korral ka muu asutuse otsused peavad olema üldsusele kättesaadavad.

5. Selle artikli sätete mõju tõhustamiseks tagab konventsiooniosaline, et üldsust teavitatakse haldus- ja kohtumenetlusele juurdepääsu võimalustest, ning kaalub võimalust luua kohased abistamise mehhanismid, et kõrvaldada või vähendada õigusemõistmisele juurdepääsu rahalisi ja muid takistusi. (õ)

Artikkel 10. Konventsiooniosaliste kohtumine

1. Konventsiooniosaliste esimene kohtumine kutsutakse kokku konventsiooni jõustumisest alates ühe aasta jooksul. Seejärel toimuvad korrapärased kohtumised vähemalt üks kord iga kahe aasta järel, kui ei ole otsustatud teisiti. Konventsiooniosalise kirjaliku taotluse alusel korraldatakse kohtumine kuue kuu pärast alates päevast, mil majanduskomisjoni tegevsekretär on konventsiooniosalistele taotluse edastanud ja neist vähemalt üks kolmandik on seda toetanud.

2. Konventsiooniosaliste korrapäraste aruannete põhjal analüüsitakse kohtumistel konventsiooni kohaldamist ning sel eesmärgil:

- a) tutvutakse konventsiooniosaliste keskkonnapoliitikaga, info saamiseks rakendatud õigusabinõudega ja meetodikaga ning sellega, kuidas üldsus otsuste tegemises osaleb ja kuidas järgitakse üldsuse õigust pöörduda keskkonnaasjus kohtusse, et parandada keskkonna seisundit;
- b) vahetatakse infot kahe- ja mitmepoolsete lepingute või muude kokkulepete sõlmimise selliste kogemuste kohta, millel on tähtsust selle konventsiooni seisukohalt ja mille on sõlminud vähemalt üks selle konventsiooni osaline;
- c) taotletakse majanduskomisjoni pädevatelt asutustelt ja teistelt asjaomastelt rahvusvahelistelt organisatsioonidelt teenuseid kõigil aladel, mis on seotud selle konventsiooni eesmärkide saavutamiseiga;
- d) vajaduse korral luuakse allasutusi;
- e) vajaduse korral valmistatakse ette konventsiooni protokolle;
- f) arutatakse ja artikli 14 kohaselt võetakse vastu konventsiooni muudatusettepanekuid;
- g) konventsiooni eesmärkide täitmiseks kaalutakse ja võetakse lisakohustusi;
- h) esimesel kohtumisel arutatakse oma ja allasutuste koosolekute korda ja võetakse see konsensuse alusel vastu;
- i) esimesel koosolekul tutvutakse artikli 5 lõike 9 kohaldamise kogemustega ja arutletakse selles lõikes nimetatud süsteemi edasiarendamise üle, arvestades valdkonna rahvusvahelist arengut, kaasa arvatud saastuse tekke ja edasikande registreid või inventuure käsitleva asjakohase süsteemi väljatöötamist, mis võiks olla konventsiooni lisa.

3. Konventsiooniosaliste kohtumisel võib konsensuse alusel teha rahalisi korraldusi.

4. Konventsiooniosaliste kohtumisel on vaateajatena õigus osaleda ÜRO-l ja tema allorganisatsioonidel, Rahvusvahelisel Aatomienergiaagentuuril, igal riigil või piirkondliku majandusühenduse organisatsioonil, kellel artikli 17 alusel on õigus konventsioonile selle osaline olemata alla kirjutada, ning igal valitsustevahelisel organisatsioonil, kel on kogemusi konventsiooniga seotud valdkonnas.

5. Valitsusvälisel organisatsioonil, kellel on kogemusi konventsiooniga seotud valdkonnas ja kes on majanduskomisjoni tegevsekretärile teatanud soovist olla kohtumisel esindatud, on õigus osaleda vaateajana, välja arvatud juhul, kui vähemalt üks kolmandik kohtumisel osalevatest konventsiooniosalistest esitavad selle kohta vastuväite.

6. Lõikeid 4 ja 5 kohaldades järgitakse lõike 2 punktis h nimetatud menetluskorda ja muid asjakohaseid nõudeid.

Artikkel 11. Häälletamisõigus

1. Konventsiooniosalisel on üks hää, välja arvatud lõikes 2 ettenähtud juhul.

2. Piirkondliku majandusühenduse organisatsiooni hääle arv on tema pädevusse kuuluvate asjade arutamise korral võrdne nende liikmesriikide arvuga, kes on konventsiooniosalisel. Organisatsioon ei kasuta oma hääleõigust siis, kui seda teevad tema liikmesriigid, ja vastupidi.

Artikkel 12. Sekretariaat

Majanduskomisjoni tegevsekretariaat:

- a) valmistab ette ja kutsub kokku konventsiooniosaliste kohtumisi;
- b) edastab konventsiooniosalistele konventsiooni kohaselt saadud aruandeid ja muud infot;
- c) täidab teisi konventsiooniosaliste antud ülesandeid.

Artikkel 13. Lisad

Konventsiooni lisad moodustavad selle lahutamatu osa.

Artikkel 14. Konventsiooni muudatused

1. Konventsiooniosalisel on õigus teha ettepanekuid konventsiooni muutmiseks.

2. Muudatusettepanek esitatakse kirjalikult majanduskomisjoni sekretariaadile, kes edastab selle konventsiooniosalistele vähemalt üheksakümmend päeva enne nende kohtumist, kus on kavas ettepanek vastu võtta.

3. Konventsiooniosalisel teevad kõik selleks, et jõuda muudatusettepanekut arutades konsensuse alusel kokkuleppele. Kui jõupingutustest hoolimata kokkuleppele ei jõuta, võetakse muudatusettepanek vastu kohtumisel ja hääletamisel osalevate konventsiooniosaliste kolmeneljandikulise hääleteenamusega.

4. Lõike 3 kohaselt vastuvõetud muudatuse esitab depositaar konventsiooniosalistele vastuvõtmiseks, kinnitamiseks või ratifitseerimiseks. Peale lisas tehtava muudatuse jõustumise konventsiooni muudatus selle vastuvõtnud, kinnitanud või ratifitseerinud konventsiooniosalise suhtes üheksakümmend päeva pärast seda, kui depositaar on saanud muudatuse vastuvõtmise, kinnitamise või ratifitseerimise kirja vähemalt kolmelt neljandikult konventsiooniosalistest. Seejärel jõustub muudatus teise konventsiooniosalise suhtes üheksakümmend päeva pärast seda, kui ta on esitanud muudatuste kohta oma vastuvõtmise, kinnitamise või ratifitseerimise kirja.

5. Kui konventsiooniosaline ei saa konventsiooni lisa muudatust vastu võtta, kinnitada või ratifitseerida, teatab ta sellest depositaarile kirjalikult kaheteistkümmend kuu jooksul pärast seda, kui talle on muudatuse vastuvõtmisest teatatud. Depositaar teeb teate saamise konventsiooniosalistele viivitamata teatavaks. Konventsiooniosaline võib muudatuse alati vastu võtta, kinnitada või ratifitseerida ja muudatus jõustub tema suhtes päeval, mil depositaar on asjakohase kirja kätte saanud.

6. Kui konventsiooniosaline ei ole lõike 5 kohast teadet esitanud, jõustub lisa muudatus tema suhtes kaheteistkümmend kuu möödumisel päevast, mil depositaar on konventsiooniosalistele edastanud lõikes 4 nimetatud teate. Lisa jõustub tingimusel, et sellise teate on esitanud vähemalt üks kolmandik konventsiooniosalistest.

7. Mõiste *kohalolev ja hääletav konventsiooniosaline* tähistab selles artiklis konventsiooniosalist, kes on kohal ja hääletab poolt või vastu.

Artikkel 15. Nõuete järgimise kontrollimine

Konventsiooniosaliste kohtumine otsustab konsensuse alusel, milliseid abinõusid võib konventsiooniosaline rakendada konventsiooni järgimise kontrollimiseks, et vältida kohtuvaidlusi ning võimaldada üldsusel vajaduse korral sekkuda ja asjaomastel ametiisikutel üldsuse esindajate teateid konventsiooni kohaldamisel arvestada.

Artikkel 16. Vaidluste lahendamine

1. Kui vähemalt kahel konventsiooniosalisel tekib vaidlus konventsiooni tõlgendamise või kohaldamise üle, püüavad nad vaidlust lahendada läbirääkimiste teel või vaidlusosalistele vastuvõetaval muul viisil.

2. Konventsiooni alla kirjutades, vastu võttes, kinnitades või ratifitseerides või sellega ühinedes või alati pärast seda võib konventsiooniosaline depositaarile kirjalikult teatada, et lõike 1 kohaselt lahendamata jäänud vaidluse korral tunnustab ta üht või mõlemat alljärgnevat vaidluse lahendamise viisi kui kohustuslikku igale konventsiooniosalisele, kes tunnustab sedasama kohustust:

- a) vaidluse lahendamine rahvusvahelises kohtus;
- b) vaidluse lahendamine vahekohtus lisa II menetluse kohaselt.

3. Kui vaidlusosaline tunnustab mõlemat lõikes 2 esitatud lahendamisviisi, võib vaidluse esitada lahendada ainult rahvusvahelisele kohtule, kui pooled ei lepi kokku teisiti.

Artikkel 17. Allakirjutamine

Konventsioon on allakirjutamiseks avatud 25. juunil 1998. a Århusis Taanis ja pärast seda kuni 21. detsembrini 1998. a ÜRO peakorteris New Yorgis majanduskomisjoni liikmesriikidele ja neile riikidele, kellel on majanduskomisjonis majandus- ja sotsiaalnõukogu 28. märtsi 1947. a resolutsiooni 36 (IV) lõigete 8 ja 11 kohaselt nõuandev staatus, ja majanduskomisjoni liikmesriikidest koosnevatele piirkondliku majandusühenduse organisatsioonidele, kellele nende liikmesriigid on andnud pädevuse sõlmida lepinguid ja täita konventsiooniga reguleeritavas valdkonnas muid ülesandeid.

Artikkel 18. Depositaar

Konventsiooni depositaar on ÜRO peasekretär.

Artikkel 19. Vastuvõtmine, kinnitamine, ratifitseerimine ja ühinemine

1. Konventsiooni võtavad vastu, kinnitavad või ratifitseerivad sellele alla kirjutanud riigid ja piirkondliku majandusühenduse organisatsioonid.
2. Konventsioon on 1998. a 22. detsembrist alates ühinemiseks avatud artiklis 17 nimetatud riikidele ja piirkondliku majandusühenduse organisatsioonidele.
3. ÜRO liikmesriik, mida ei ole lõikes 2 nimetatud, võib konventsiooniga ühineda, kui selle kiidab heaks konventsiooniosaliste kohtumine.
4. Kui konventsiooniosaliseks saab artiklis 17 nimetatud organisatsioon, mille ükski liikmesriik ei ole konventsiooniosaline, kehtivad tema kohta kõik konventsioonist tulenevad kohustused. Kui vähemalt üks organisatsiooni liikmesriik on konventsiooniosaline, otsustavad organisatsioon ja selle liikmesriigid, kuidas jagada vastutust konventsioonist tulenevate kohustuste täitmisel. Sel juhul ei kohaldata konventsioonis ettenähtud õigusi ühtaegu organisatsioonile ja liikmesriikidele.
5. Piirkondliku majandusühenduse organisatsioon teeb vastuvõtmis-, kinnitamis-, ratifitseerimis- või ühinemiskirjas teatavaks oma pädevuse konventsiooniga reguleeritavates valdkondades. Organisatsioon teavitab depositaari ka pädevuse olulisest muutumisest.

Artikkel 20. Jõustumine

1. Konventsioon jõustub üheksakümnendal päeval pärast kuueteistkümnenda vastuvõtmis-, kinnitamis-, ratifitseerimis- või ühinemiskirja hoiuleandmist.
2. Lõiget 1 kohaldades ei käsitata piirkondliku majandusühenduse organisatsiooni hoiuleantavat dokumenti tema liikmesriigi hoiuleantava dokumendi lisana.
3. Kui artiklis 17 nimetatud riik või organisatsioon võtab vastu, kinnitab või ratifitseerib konventsiooni või ühineb sellega pärast kuueteistkümnenda vastuvõtmis-, kinnitamis-, ratifitseerimis- või ühinemiskirja hoiuleandmist, jõustub konventsioon tema suhtes üheksakümnendal päeval pärast seda, kui ta on vastuvõtmis-, kinnitamis-, ratifitseerimis- või ühinemiskirja hoiule andnud.

Artikkel 21. Väljaastumine

Kui konventsiooniosalise suhtes konventsiooni jõustumisest on möödunud kolm aastat, võib ta konventsioonist alati välja astuda, kui ta on sellest depositaarile kirjalikult teatanud. Väljaastumine jõustub üheksakümnendal päeval pärast seda, kui depositaar on teate kätte saanud.

Artikkel 22. Autentsed tekstid

Konventsiooni originaal, mille ingliskeelne, prantsuskeelne ja venekeelne tekst on võrdselt autentsed, antakse hoiule ÜRO peasekretärile.

Selle kinnituseks on täielikult volitatud isikud konventsioonile alla kirjutanud.

Koostatud tuhande üheksasaja üheksakümne kaheksanda aasta kahekümne viiendal juunil Århusis Taanis.

Lisa I

TEGEVUSED, MILLELE VIIDATAKSE ARTIKLI 6 LÕIKE 1 PUNKTIS A

1. Energiasektor:

- nafta- ja gaasitöötlemine;
- gaasistamis- ja vedeldamiskäitised;
- soojuselektrijaamad ja muud põletusseadmed, nimisoojusvõimsusega 50 megavatti (MW) või rohkem;
- koksiahjud;
- aatomielektrijaamad ja muud tuumareaktorid, kaasa arvatud selliste elektrijaamade või reaktorite demonteerimine või dekommissioneerimine⁽¹⁾ (välja arvatud uurimisseadmed tuumakütuse ja plutooniumi lähtematerjali tootmiseks, mille maksimaalne võimsus ei ületa 1 kW termilist koormust pidevtoimel);
- seadmed kasutatud tuumakütuse ümbertöötlemiseks;
- seadmed, mis on projekteeritud:
- tuumakütuse tootmiseks või rikastamiseks;
- kasutatud tuumakütuse või kõrge radioaktiivsusega jäätmete töötlemiseks;
- kasutatud tuumakütuse lõpphoiustamiseks;
- üksnes radioaktiivsete jäätmete lõpphoiustamiseks;
- üksnes kasutatud tuumakütuste või radioaktiivsete jäätmete hoiustamiseks (planeeritud kauemaks kui kümneks aastaks) mujal kui tootmispaigas.

2. Metallide tootmine ja töötlemine:

- seadmed metallimaagi (kaasa arvatud sulfiidmaagi) särdamiseks või paagutamiseks;
- seadmed malmi või terase tootmiseks (esmane või teisene sulatamine), kaasa arvatud pidevvalu, võimsusega üle 2,5 tonni tunnis;
- seadmed mustmetallide töötlemiseks:
- (i) kuumvaltsimistehas võimsusega üle 20 tonni toorterast tunnis;
- (ii) sepikojad lõõgienergiaga üle 50 kilodžauli vasara kohta, kus kasutatav soojusvõimsus ületab 20 MW;
- (iii) pinnete pealesulatamine tooterase kuluga üle 2 tonni tunnis;
- mustmetalli valukojad tootlikkusega üle 20 tonni päevas;
- käitised:
- (i) värviliste toormetallide tootmiseks maagist, kontsentratsioonidest või teisest toormest metallurgiliselt, keemiliselt või elektrolüütiliselt;
- (ii) värviliste metallide, sealhulgas teise toorme, sulatamiseks, kaasa arvatud sulamite valmistamiseks (rafineerimise, valamise jne eesmärgil) tootmisvõimsusega üle 4 tonni pliidi või kaadmiumi ööpäevas või üle 20 tonni kõiki muid metalle ööpäevas;
- metallide või plastide elektrolüütiline või keemiline pinnatöötlus, kus töötlemisvannide kogumaht ületab 30 m³.

3. Mineraalsete materjalide töötlemine:

- tsემენдикlinkri tootmine pöördahjudes tootmisvõimsusega üle 500 tonni ööpäevas või lubja tootmine pöördahjudes või muudes põletusahjudes tootmisvõimsusega üle 50 tonni ööpäevas;
- asbesti tootmine või asbestil põhinevate toodete valmistamine;
- klaasi, sh klaaskiu tootmine sulatusvõimsusega üle 20 tonni ööpäevas;
- mineraalainete sulatamine, sealhulgas mineraalkiu tootmiseks sulatusvõimsusega üle 20 tonni ööpäevas;
- keraamiliste toodete valmistamine põletamise teel, eelkõige katusekivide, telliste, raskesulamistelliste, kahlhelkivide, keraamiliste materjalide või portselani põletamine tootmisvõimsusega üle 75 tonni ööpäevas ja/ või ahjudes mahutavusega üle 4 m³ ning mahtuvustihedusega üle 300 kg/m³ põletusahju kohta.

4. Keemiatööstus:

Tootmine selles lõikes toodud tegevusvaldkondades tähendab punktides akuni gloetletud ainete või ainegruppide tootmist tööstuslikus ulatuses keemiliste menetluste abil:

- (a) keemiatööstuse seadmed selliste orgaaniliste põhikemikaalide tootmiseks, nagu:
- (i) lihtsüsivesinikud (atsüklilised või tsüklilised, küllastatud või küllastamata, alifaatsed või aromaatsed);
- (ii) hapnikku sisaldavad süsivesinike derivaadid nagu alkoholid, aldehüüdid, ketoonid, karboksüülhapped, estrid, atsetaadid, eetrid, peroksiidid, epoksüvaigud;
- (iii) väävlit sisaldavad süsivesinike derivaadid;
- (iv) lämmastikku sisaldavad süsivesinike derivaadid nagu amiinid, amiidid, nitrosoühendid, nitroühendid või nitraadiühendid, nitrilid, tsüanaadid, isotsüanaadid;
- (v) fosforit sisaldavad süsivesinike derivaadid;
- (vi) halogeenitud süsivesinikud;
- (vii) metallorgaanilised ühendid;
- (viii) põhilised plastid (polümeerid, sünteetskiud ja tselluloosil põhinevad kiud);
- (ix) sünteetilised kummid;
- (x) värvained ja pigmendid;
- (xi) pindaktiivsed ained;
- (b) keemiatööstuse seadmed selliste anorgaaniliste põhikemikaalide tootmiseks, nagu:
- (i) gaasilised ained, nagu ammoniaak, kloor või vesinikkloriid, fluor või vesinikfluoriid, süsinikoksiidid, väävlüühendid, lämmastikoksiidid, vesinik, vääveldioksiid, süsinikoksiidkloriid;
- (ii) happed, nagu kroomhape, fluorvesinikhape, fosforhape, lämmastikhape, soolhape, väävelhape, ooleum, väävlishape;
- (iii) alused, nagu ammooniumhüdroksiid, kaaliumhüdroksiid, naatriumhüdroksiid;
- (iv) soolad, nagu ammooniumkloriid, kaaliumkloraat, kaaliumkarbonaat, naatriumkarbonaat, booraks, hõbenitraat;

- (v) mittemetallid, metalloksiidid või muud anorgaanilised ühendid nagu kaltsiumkarbiid, räni, ränikarbiid;
- (c) fosfor-, lämmastik- või kaaliväetiste tootmine (liht- või liitväetised);
- (d) põhiliste taimekaitsevahendite ja biotsiidide tootmine;
- (e) põhiliste ravimainete tootmine keemiliste või bioloogiliste protsesside abil;
- (f) lõhkematerjalide tootmine;
- (g) keemiatööstuse seadmed, kus toidu valgulisandite, fermentide ja muude valke sisaldavate ainete tootmisel kasutatakse keemilist või bioloogilist töötlemist.

5. Jäätmekäitlus:

- seadmed ohtlike jäätmete põletamiseks, taaskasutamiseks, keemiliseks töötlemiseks või ladestamiseks;
- seadmed olmejäätmete põletamiseks jõudlusega üle 3 tonni tunnis;
- seadmed tavajäätmete kõrvaldamiseks jõudlusega üle 50 tonni ööpäevas;
- prügilad, kuhu ladestatakse üle 10 tonni jäätmeid ööpäevas või mille üldmaht ületab 25 000 tonni, välja arvatud püsijäätmete prügilad.

6. Reoveepuhastid võimsusega üle 150 000 inimekvivalendi.

7. Tööstusettevõtted:

- (a) tselluloosi tootmiseks puidust või muudest kiudmaterjalidest;
- (b) paberi ja papi tootmiseks tootmisjõudlusega üle 20 tonni päevas.

8. (a) Raudtee kaugliinide ja lennujaamade rajamine⁽²⁾ peamaandumisraja pikkusega 2100 m ja rohkem;

(b) kiirteede ehitamine⁽³⁾;

- (c) uue, 4- või enamarealise maantee ehitamine või ümberreastamine ja/või olemasoleva, 2- või vähemarealise tee laiendamine nii, et tekiks 4- või enamarealine tee, kui sellise uue, ümberreastatud või laiendatud teelõigu kogupikkus on 10 km või rohkem.

9. (a) Siseveeteed ja sadamad siseveeliikluseks, mis võimaldavad üle 1350 tonniste aluste läbisõitu;

- (b) kaubasadamad, lastimis- ja lossimiskaid, mis on ühenduses maaga ja asuvad väljaspool sadamaid (välja arvatud praamikaid) ning võtavad vastu üle 1350 tonniseid aluseid.

10. Põhjavee võtmine või põhjavee täiendamine, kui ühe aasta jooksul võetud või lisatud põhjavee kogus on 10 miljonit kuupmeetrit või rohkem.

11. (a) Tööd veejuhtmete rajamiseks jõgede valgaladel, kus vee ülekandmise eesmärk on hoida ära võimalikku veepuudust ja kus ärajuhitava vee hulk ületab 100 miljonit kuupmeetrit aastas;

- (b) Lõikes (a) loetlemata juhtudel veejuhtme rajamine vee võtmiseks kasutatavate jõgede valgalade vahel, kui jõe mitme aasta keskmine vooluhulk ületab 2000 miljonit kuupmeetrit aastas ja veejuhtme kaudu ärajuhitava vee hulk ületab 5% nimetatud vooluhulgast.

Mõlemal juhul on välja arvatud joogivee edastamine veetorustiku kaudu.

12. Nafta ja loodusliku gaasi ammutamine ärieesmärkidel, kusjuures nafta kogus ületab 500 tonni päevas ja gaasi hulk 500 000 kuupmeetrit päevas.

13. Tammide ja teiste rajatiste planeerimine vee tõkestamiseks või paisutamiseks, kui uus või täiendav tõkestatav või paisutatav veekogus ületab 10 miljonit kuupmeetrit.

14. Gaasi-, nafta- või kemikaalitrassid, mille diameeter on suurem kui 800 mm ja pikkus rohkem kui 40 km.

15. Kodulindude või sigade intensiivkasvatuse farmides suurusega üle:

- (a) 40 000 linnu kohta;
- (b) 2000 produktiivset kohta (kaaluga üle 30 kg); või
- (c) 750 emise kohta.

16. Karjääriviisiline kaevandamine seal, kus ala pindala ületab 25 hektarit, või turba lõikamine seal, kus ala pindala ületab 150 hektarit.

17. Kõrgpingeliinide rajamine, pingega 220 kV või rohkem ja pikkusega üle 15 km.

18. Nafta, naftakeemia- või keemiatoodete hoidlate rajamine, mille kogumahutavus on 200 000 tonni või rohkem.

19. Muu tegevus:

- tekstiili või kiu eeltöötlemine (pesemiseks, pleegitamiseks, merseerimiseks) või värvimine jõudlusega üle 10 tonni ööpäevas;
- naha parkimine tööstuslikus ulatuses üle 12 tonni lõpptoodet päevas;
- (a) loomade tapmine tapamajades tootlikkusega üle 50 tonni rümpasid ööpäevas;

(b) toiduainete töötlemine ja tootmine: (i) loomsest toormest (v.a piim) tootlikkusega üle 75 tonni valmistoodangut ööpäevas; (ii) taimsest toormest tootlikkusega üle 300 tonni valmistoodangut ööpäevas (kvartali keskmine);
(c) piima tootmine ja töötlemine käitistes, milles võetakse vastu üle 200 tonni piima ööpäevas (aasta keskmine);
– loomakorjuse või loomsete jäätmete kõrvaldamine või taaskasutamine jõudlusega üle 10 tonni ööpäevas;
– ainete, esemete või toodete pinnatöötlus orgaaniliste lahustite kasutamisega, eriti viimistlemine, trükkimine, katmine, rasva ärastamine, veekindluse tagamine, kruntimine, värvimine, puhastamine või impregneerimine orgaaniliste lahustite kuluga üle 150 kg tunnis või üle 200 tonni aastas;
– grafiidi (tempersöe) või elektrografiidi tootmine põletamise või grafitiseerimise abil.

20. Igasugune tegevus, mis pole reguleeritud eespool lõigetega 1–19, kus üldsuse osalemine sätestatakse keskkonnamõju hindamise menetluse kohaselt vastavalt siseriiklikele õigusaktidele.

21. Selle konventsiooni artikli 6.1(a) sätteid ei kehti ühegi eespool nimetatud projekti suhtes, mis on algatatud eriti või peamiselt uurimistöö tegemiseks, uue meetodi või toote arendamiseks ja testimiseks kestvusega vähem kui kaks aastat, välja arvatud juhul, kui on tõenäoline, et see tegevus põhjustab märkimisväärset kahjulikku mõju keskkonnale või tervisele.

22. Igasuguse muutuse suhtes tegevuses või selle laiendamisel juhul, kui selline muutus või laiendus ise on vastavuses selles lisas esitatud kriteeriumidega, kohaldatakse selle konventsiooni artikli 6.1(a) sätteid. Igasuguse muu tegevuse muutuse või laiendamise suhtes kohaldatakse selle konventsiooni artikli 6.1(b) sätteid.

⁽¹⁾Tuumaelektriijaamu ja muid tuumareaktoreid ei käsitleta sellisete rajatistena juhul, kui kogu tuumakütus ja muud radioaktiivselt saastatud elemendid on rajatise alaliselt kõrvaldatud.

⁽²⁾Käesolevas konventsioonis tähistab «lennujaam» lennujaama, mis vastab definitsioonile 1944. a Chicago konventsioonis, millega loodi Rahvusvaheline Tsiivilennunduse Organisatsioon (lisa 14).

⁽³⁾Käesolevas konventsioonis tähistab mõiste «kiirtee» ka teed, mis vastab definitsioonile 15. novembri 1975. a Euroopa lepingus rahvusvaheliste liiklussoonte kohta.

Lisa II

VAHEKOHUS

1. Kui vaidlus esitatakse konventsiooni artikli 16 lõike 2 kohaselt lahendada vahekohtusse [edaspidi *kohus*], teatab vaidluspool või teatavad vaidluspooled [edaspidi *pool*] sekretariaadile vaidluse sisu, viidates esmajoones konventsiooni neile artiklitele, mille tõlgendamise või kohaldamise üle vaieldakse. Sekretariaat edastab saadud info kõigile konventsiooniosalistele.

2. Kohus koosneb kolmest liikmest. Kumbki pool määrab vahekohtuniku [edaspidi *kohtunik*] ning need kaks kohtunikku määravad vastastikusel kokkuleppel kolmanda, kes on kohtu esimees. Viimati nimetatud kohtunik ei või olla poole riigi kodanik, tema tavaline elukoht ei või olla vaidluses osaleva riigi territooriumil, ta ei tohi töötada poole heaks ega või olla osalenud nimetatud vaidluse lahendamises muus ametis olles.

3. Kui kohtu esimeest ei ole teise kohtuniku määramisest alates kahe kuu jooksul määratud, määrab esimehe majanduskomisjoni tegevsekretär ükskõik kumma poole taotluse põhjal järgmise kahe kuu jooksul.

4. Kui üks pool ei määra kohtunikku taotluse saamisest alates kahe kuu jooksul, võib teine pool teatada sellest majanduskomisjoni tegevsekretärile, kes määrab kohtu esimehe järgmise kahe kuu jooksul. Pärast määramist palub kohtu esimees määrata kohtuniku kahe kuu jooksul poolele, kes ei ole kohtunikku määranud. Kui pool ei ole seda nimetatud aja jooksul teinud, teatab esimees sellest majanduskomisjoni tegevsekretärile, kes määrab kohtuniku järgmise kahe kuu jooksul.

5. Kohus teeb otsuse kooskõlas selle konventsiooniga ja muude rahvusvaheliste õigusaktidega.

6. Selle lisa kohaselt moodustatud kohus koostab oma menetluskorra.

7. Nii menetluse korra kui ka menetluse sisu kohta teeb kohus otsuseid oma liikmete häälteenamusega.

8. Faktide selgitamiseks võib kohus võtta kõiki vajalikke meetmeid.

9. Kõiki oma käsutuses olevaid vahendeid kasutades abistavad pooled kohut:

- a) esitades talle asjakohased dokumendid, vahendid ja info;
- b) võimaldavad vajaduse korral kutsuda tunnistajaid või eksperte ja saada neilt tunnistusi.

10. Pooled ja kohtunikud kaitsevad usaldusalustelt kohtumenetluses saadud info konfidentsiaalsust.

11. Ühe poole taotlusel võib kohus soovitada ajutiste kaitsemeetmete võtmist.

12. Kui üks pool ei ilmu kohtusse või ei suuda oma asja kaitsta, võib teine pool taotleda kohtult menetluse jätkamist ilma temata ja lõppotsuse tegemist. Ühe poole puudumine istungilt või asja kaitsmise ebaõnnestumine ei takista menetlust.

13. Kohus võib ära kuulata vaidlusalusest asjast tekkiva vastunõude ja teha otsuse.

14. Pooled tasuvad kohtu liikmete töötasu ja muud kohtukulud võrdselt, kui kohus vaidluse asjaoludest tingituna ei otsusta teisiti. Kohus peab oma kulude arvestust ja koostab pooltele nende kohta lõpparuande.

15. Konventsiooniosaline, kellel on vaidlusaluses asjas õiguslikke huvisid, mida asjas tehtud otsus võib mõjutada, võib menetlusse sekkuda kohtu nõusolekul.

16. Kohus teeb otsuse viie kuu jooksul alates päevast, mil on kohus moodustatud, kui ta ei pea vajalikuks pikendada tähtaega kuni viiekuuse ajavahemiku võrra.

17. Kohus peab oma otsust põhjendama. Otsus on lõplik ja pooltele täitmiseks kohustuslik. Kohus saadab otsuse pooltele ja sekretariaadile. Sekretariaat edastab saadud info konventsiooniosalistele.

18. Otsuse tõlgendamise või täitmise vaidluse võib pool esitada lahendada asjas otsuse teinud kohtule või kui see on toimimise lõpetanud, siis teisele kohtule, mis on selleks otstarbeks moodustatud samal viisil kui esimene.

**CONVENTION ON ACCESS TO INFORMATION,
PUBLIC PARTICIPATION IN DECISION-MAKING
AND ACCESS TO JUSTICE IN ENVIRONMENTAL MATTERS**
done at Århus, Denmark, on 25 June 1998

The Parties to this Convention,

Recalling principle I of the Stockholm Declaration on the Human Environment,

Recalling also principle 10 of the Rio Declaration on Environment and Development,

Recalling further General Assembly resolutions 37/7 of 28 October 1982 on the World Charter for Nature and 45/94 of 14 December 1990 on the need to ensure a healthy environment for the well-being of individuals,

Recalling the European Charter on Environment and Health adopted at the First European Conference on Environment and Health of the World Health Organization in Frankfurt-am-Main, Germany, on 8 December 1989,

Affirming the need to protect, preserve and improve the state of the environment and to ensure sustainable and environmentally sound development,

Recognizing that adequate protection of the environment is essential to human well-being and the enjoyment of basic human rights, including the right to life itself,

Recognizing also that every person has the right to live in an environment adequate to his or her health and well-being, and the duty, both individually and in association with others, to protect and improve the environment for the benefit of present and future generations,

Considering that, to be able to assert this right and observe this duty, citizens must have access to information, be entitled to participate in decision-making and have access to justice in environmental matters, and acknowledging in this regard that citizens may need assistance in order to exercise their rights,

Recognizing that, in the field of the environment, improved access to information and public participation in decision-making enhance the quality and the implementation of decisions, contribute to public awareness of environmental issues, give the public the opportunity to express its concerns and enable public authorities to take due account of such concerns,

Aiming thereby to further the accountability of and transparency in decision-making and to strengthen public support for decisions on the environment,

Recognizing the desirability of transparency in all branches of government and inviting legislative bodies to implement the principles of this Convention in their proceedings,

Recognizing also that the public needs to be aware of the procedures for participation in environmental decision-making, have free access to them and know how to use them,

Recognizing further the importance of the respective roles that individual citizens, non-governmental organizations and the private sector can play in environmental protection,

Desiring to promote environmental education to further the understanding of the environment and sustainable development and to encourage widespread public awareness of, and participation in, decisions affecting the environment and sustainable development,

Noting, in this context, the importance of making use of the media and of electronic or other, future forms of communication,

Recognizing the importance of fully integrating environmental considerations in governmental decision-making and the consequent need for public authorities to be in possession of accurate, comprehensive and up-to-date environmental information,

Acknowledging that public authorities hold environmental information in the public interest,

Concerned that effective judicial mechanisms should be accessible to the public, including organizations, so that its legitimate interests are protected and the law is enforced,

Noting the importance of adequate product information being provided to consumers to enable them to make informed environmental choices,

Recognizing the concern of the public about the deliberate release of genetically modified organisms into the environment and the need for increased transparency and greater public participation in decision-making in this field,

Convinced that the implementation of this Convention will contribute to strengthening democracy in the region of the United Nations Economic Commission for Europe (ECE),

Conscious of the role played in this respect by ECE and recalling, *inter alia*, the ECE Guidelines on Access to Environmental Information and Public Participation in Environmental Decision-making endorsed in the Ministerial Declaration adopted at the Third Ministerial Conference "Environment for Europe" in Sofia, Bulgaria, on 25 October 1995,

Bearing in mind the relevant provisions in the Convention on Environmental Impact Assessment in a Transboundary Context, done at Espoo, Finland, on 25 February 1991, and the Convention on the Transboundary Effects of Industrial Accidents and the Convention on the Protection and Use of Transboundary Watercourses and International Lakes, both done at Helsinki on 17 March 1992, and other regional conventions,

Conscious that the adoption of this Convention will have contributed to the further strengthening of the "Environment for Europe" process and to the results of the Fourth Ministerial Conference in Aarhus, Denmark, in June 1998,

Have agreed as follows:

Article 1. Objective

In order to contribute to the protection of the right of every person of present and future generations to live in an environment adequate to his or her health and well-being, each Party shall guarantee the rights of access to information, public participation in decision-making, and access to justice in environmental matters in accordance with the provisions of this Convention.

Article 2. Definitions

For the purposes of this Convention,

1. "Party" means, unless the text otherwise indicates, a Contracting Party to this Convention;
2. "Public authority" means:
 - (a) Government at national, regional and other level;
 - (b) Natural or legal persons performing public administrative functions under national law, including specific duties, activities or services in relation to the environment;
 - (c) Any other natural or legal persons having public responsibilities or functions, or providing public services, in relation to the environment, under the control of a body or person falling within subparagraphs (a) or (b) above;
 - (d) The institutions of any regional economic integration organization referred to in article 17 which is a Party to this Convention.This definition does not include bodies or institutions acting in a judicial or legislative capacity;
3. "Environmental information" means any information in written, visual, aural, electronic or any other material form on:

(a) The state of elements of the environment, such as air and atmosphere, water, soil, land, landscape and natural sites, biological diversity and its components, including genetically modified organisms, and the interaction among these elements;

(b) Factors, such as substances, energy, noise and radiation, and activities or measures, including administrative measures, environmental agreements, policies, legislation, plans and programmes, affecting or likely to affect the elements of the environment within the scope of subparagraph (a) above, and cost-benefit and other economic analyses and assumptions used in environmental decision-making;

(c) The state of human health and safety, conditions of human life, cultural sites and built structures, inasmuch as they are or may be affected by the state of the elements of the environment or, through these elements, by the factors, activities or measures referred to in subparagraph (b) above;

4. "The public" means one or more natural or legal persons, and, in accordance with national legislation or practice, their associations, organizations or groups;

5. "The public concerned" means the public affected or likely to be affected by, or having an interest in, the environmental decision-making; for the purposes of this definition, non-governmental organizations promoting environmental protection and meeting any requirements under national law shall be deemed to have an interest.

Article 3. General provisions

1. Each Party shall take the necessary legislative, regulatory and other measures, including measures to achieve compatibility between the provisions implementing the information, public participation and access-to-justice provisions in this Convention, as well as proper enforcement measures, to establish and maintain a clear, transparent and consistent framework to implement the provisions of this Convention.

2. Each Party shall endeavour to ensure that officials and authorities assist and provide guidance to the public in seeking access to information, in facilitating participation in decision-making and in seeking access to justice in environmental matters.

3. Each Party shall promote environmental education and environmental awareness among the public, especially on how to obtain access to information, to participate in decision-making and to obtain access to justice in environmental matters.

4. Each Party shall provide for appropriate recognition of and support to associations, organizations or groups promoting environmental protection and ensure that its national legal system is consistent with this obligation.

5. The provisions of this Convention shall not affect the right of a Party to maintain or introduce measures providing for broader access to information, more extensive public participation in decision-making and wider access to justice in environmental matters than required by this Convention.

6. This Convention shall not require any derogation from existing rights of access to information, public participation in decision-making and access to justice in environmental matters.

7. Each Party shall promote the application of the principles of this Convention in international environmental decision-making processes and within the framework of international organizations in matters relating to the environment.

8. Each Party shall ensure that persons exercising their rights in conformity with the provisions of this Convention shall not be penalized, persecuted or harassed in any way for their involvement. This provision shall not affect the powers of national courts to award reasonable costs in judicial proceedings.

9. Within the scope of the relevant provisions of this Convention, the public shall have access to information, have the possibility to participate in decision-making and have access to justice in environmental matters without discrimination as to citizenship, nationality or domicile and, in the case of a legal person, without discrimination as to where it has its registered seat or an effective centre of its activities.

Article 4. Access to environmental information

1. Each Party shall ensure that, subject to the following paragraphs of this article, public authorities, in response to a request for environmental information, make such information available to the public, within the framework of national legislation, including, where requested and subject to subparagraph (b) below, copies of the actual documentation containing or comprising such information:

(a) Without an interest having to be stated;

(b) In the form requested unless:

(i) It is reasonable for the public authority to make it available in another form, in which case reasons shall be given for making it available in that form; or

(ii) The information is already publicly available in another form.

2. The environmental information referred to in paragraph 1 above shall be made available as soon as possible and at the latest within one month after the request has been submitted, unless the volume and the complexity of the information justify an extension of this period up to two months after the request. The applicant shall be informed of any extension and of the reasons justifying it.

3. A request for environmental information may be refused if:

- (a) The public authority to which the request is addressed does not hold the environmental information requested;
- (b) The request is manifestly unreasonable or formulated in too general a manner; or
- (c) The request concerns material in the course of completion or concerns internal communications of public authorities where such an exemption is provided for in national law or customary practice, taking into account the public interest served by disclosure.

4. A request for environmental information may be refused if the disclosure would adversely affect:

- (a) The confidentiality of the proceedings of public authorities, where such confidentiality is provided for under national law;
- (b) International relations, national defence or public security;
- (c) The course of justice, the ability of a person to receive a fair trial or the ability of a public authority to conduct an enquiry of a criminal or disciplinary nature;
- (d) The confidentiality of commercial and industrial information, where such confidentiality is protected by law in order to protect a legitimate economic interest. Within this framework, information on emissions which is relevant for the protection of the environment shall be disclosed;
- (e) Intellectual property rights;
- (f) The confidentiality of personal data and/or files relating to a natural person where that person has not consented to the disclosure of the information to the public, where such confidentiality is provided for in national law;
- (g) The interests of a third party which has supplied the information requested without that party being under or capable of being put under a legal obligation to do so, and where that party does not consent to the release of the material; or
- (h) The environment to which the information relates, such as the breeding sites of rare species.

The aforementioned grounds for refusal shall be interpreted in a restrictive way, taking into account the public interest served by disclosure and taking into account whether the information requested relates to emissions into the environment.

5. Where a public authority does not hold the environmental information requested, this public authority shall, as promptly as possible, inform the applicant of the public authority to which it believes it is possible to apply for the information requested or transfer the request to that authority and inform the applicant accordingly.

6. Each Party shall ensure that, if information exempted from disclosure under paragraphs 3(c) and 4 above can be separated out without prejudice to the confidentiality of the information exempted, public authorities make available the remainder of the environmental information that has been requested.

7. A refusal of a request shall be in writing if the request was in writing or the applicant so requests. A refusal shall state the reasons for the refusal and give information on access to the review procedure provided for in accordance with article 9. The refusal shall be made as soon as possible and at the latest within one month, unless the complexity of the information justifies an extension of this period up to two months after the request. The applicant shall be informed of any extension and of the reasons justifying it.

8. Each Party may allow its public authorities to make a charge for supplying information, but such charge shall not exceed a reasonable amount. Public authorities intending to make such a charge for supplying information shall make available to applicants a schedule of charges which may be levied, indicating the circumstances in which they may be levied or waived and when the supply of information is conditional on the advance payment of such a charge.

Article 5. Collection and dissemination of environmental information

1. Each Party shall ensure that:

- (a) Public authorities possess and update environmental information which is relevant to their functions;
- (b) Mandatory systems are established so that there is an adequate flow of information to public authorities about proposed and existing activities which may significantly affect the environment;
- (c) In the event of any imminent threat to human health or the environment, whether caused by human activities or due to natural causes, all information which could enable the public to take measures to prevent or mitigate harm arising from the threat and is held by a public authority is disseminated immediately and without delay to members of the public who may be affected.

2. Each Party shall ensure that, within the framework of national legislation, the way in which public authorities make environmental information available to the public is transparent and that environmental information is effectively accessible, *inter alia*, by:

- (a) Providing sufficient information to the public about the type and scope of environmental information held by the relevant public authorities, the basic terms and conditions under which such information is made available and accessible, and the process by which it can be obtained;

- (b) Establishing and maintaining practical arrangements, such as:
- (i) Publicly accessible lists, registers or files;
 - (ii) Requiring officials to support the public in seeking access to information under this Convention; and
 - (iii) The identification of points of contact; and
- (c) Providing access to the environmental information contained in lists, registers or files as referred to in subparagraph (b)(i) above free of charge.

3. Each Party shall ensure that environmental information progressively becomes available in electronic databases which are easily accessible to the public through public telecommunications networks. Information accessible in this form should include:

- (a) Reports on the state of the environment, as referred to in paragraph 4 below;
- (b) Texts of legislation on or relating to the environment;
- (c) As appropriate, policies, plans and programmes on or relating to the environment, and environmental agreements; and
- (d) Other information, to the extent that the availability of such information in this form would facilitate the application of national law implementing this Convention, provided that such information is already available in electronic form.

4. Each Party shall, at regular intervals not exceeding three or four years, publish and disseminate a national report on the state of the environment, including information on the quality of the environment and information on pressures on the environment.

5. Each Party shall take measures within the framework of its legislation for the purpose of disseminating, *inter alia*:

- (a) Legislation and policy documents such as documents on strategies, policies, programmes and action plans relating to the environment, and progress reports on their implementation, prepared at various levels of government;
- (b) International treaties, conventions and agreements on environmental issues; and
- (c) Other significant international documents on environmental issues, as appropriate.

6. Each Party shall encourage operators whose activities have a significant impact on the environment to inform the public regularly of the environmental impact of their activities and products, where appropriate within the framework of voluntary eco-labelling or eco-auditing schemes or by other means.

7. Each Party shall:

- (a) Publish the facts and analyses of facts which it considers relevant and important in framing major environmental policy proposals;
- (b) Publish, or otherwise make accessible, available explanatory material on its dealings with the public in matters falling within the scope of this Convention; and
- (c) Provide in an appropriate form information on the performance of public functions or the provision of public services relating to the environment by government at all levels.

8. Each Party shall develop mechanisms with a view to ensuring that sufficient product information is made available to the public in a manner which enables consumers to make informed environmental choices.

9. Each Party shall take steps to establish progressively, taking into account international processes where appropriate, a coherent, nationwide system of pollution inventories or registers on a structured, computerized and publicly accessible database compiled through standardized reporting. Such a system may include inputs, releases and transfers of a specified range of substances and products, including water, energy and resource use, from a specified range of activities to environmental media and to on-site and off-site treatment and disposal sites.

10. Nothing in this article may prejudice the right of Parties to refuse to disclose certain environmental information in accordance with article 4, paragraphs 3 and 4.

Article 6. Public participation in decisions on specific activities

1. Each Party:

- (a) Shall apply the provisions of this article with respect to decisions on whether to permit proposed activities listed in annex I;
- (b) Shall, in accordance with its national law, also apply the provisions of this article to decisions on proposed activities not listed in annex I which may have a significant effect on the environment. To this end, Parties shall determine whether such a proposed activity is subject to these provisions; and
- (c) May decide, on a case-by-case basis if so provided under national law, not to apply the provisions of this article to proposed activities serving national defence purposes, if that Party deems that such application would have an adverse effect on these purposes.

2. The public concerned shall be informed, either by public notice or individually as appropriate, early in an environmental decision-making procedure, and in an adequate, timely and effective manner, *inter alia*, of:
 - (a) The proposed activity and the application on which a decision will be taken;
 - (b) The nature of possible decisions or the draft decision;
 - (c) The public authority responsible for making the decision;
 - (d) The envisaged procedure, including, as and when this information can be provided:
 - (i) The commencement of the procedure;
 - (ii) The opportunities for the public to participate;
 - (iii) The time and venue of any envisaged public hearing;
 - (iv) An indication of the public authority from which relevant information can be obtained and where the relevant information has been deposited for examination by the public;
 - (v) An indication of the relevant public authority or any other official body to which comments or questions can be submitted and of the time schedule for transmittal of comments or questions; and
 - (vi) An indication of what environmental information relevant to the proposed activity is available; and
 - (e) The fact that the activity is subject to a national or transboundary environmental impact assessment procedure.
3. The public participation procedures shall include reasonable time-frames for the different phases, allowing sufficient time for informing the public in accordance with paragraph 2 above and for the public to prepare and participate effectively during the environmental decision-making.
4. Each Party shall provide for early public participation, when all options are open and effective public participation can take place.
5. Each Party should, where appropriate, encourage prospective applicants to identify the public concerned, to enter into discussions, and to provide information regarding the objectives of their application before applying for a permit.
6. Each Party shall require the competent public authorities to give the public concerned access for examination, upon request where so required under national law, free of charge and as soon as it becomes available, to all information relevant to the decision-making referred to in this article that is available at the time of the public participation procedure, without prejudice to the right of Parties to refuse to disclose certain information in accordance with article 4, paragraphs 3 and 4. The relevant information shall include at least, and without prejudice to the provisions of article 4:
 - (a) A description of the site and the physical and technical characteristics of the proposed activity, including an estimate of the expected residues and emissions;
 - (b) A description of the significant effects of the proposed activity on the environment;
 - (c) A description of the measures envisaged to prevent and/or reduce the effects, including emissions;
 - (d) A non-technical summary of the above;
 - (e) An outline of the main alternatives studied by the applicant; and
 - (f) In accordance with national legislation, the main reports and advice issued to the public authority at the time when the public concerned shall be informed in accordance with paragraph 2 above.
7. Procedures for public participation shall allow the public to submit, in writing or, as appropriate, at a public hearing or inquiry with the applicant, any comments, information, analyses or opinions that it considers relevant to the proposed activity.
8. Each Party shall ensure that in the decision due account is taken of the outcome of the public participation.
9. Each Party shall ensure that, when the decision has been taken by the public authority, the public is promptly informed of the decision in accordance with the appropriate procedures. Each Party shall make accessible to the public the text of the decision along with the reasons and considerations on which the decision is based.
10. Each Party shall ensure that, when a public authority reconsiders or updates the operating conditions for an activity referred to in paragraph 1, the provisions of paragraphs 2 to 9 of this article are applied *mutatis mutandis*, and where appropriate.
11. Each Party shall, within the framework of its national law, apply, to the extent feasible and appropriate, provisions of this article to decisions on whether to permit the deliberate release of genetically modified organisms into the environment.

Article 7. Public participation concerning plans, programmes and policies relating to the environment

Each Party shall make appropriate practical and/or other provisions for the public to participate during the preparation of plans and programmes relating to the environment, within a transparent and fair framework, having provided the necessary information to the public. Within this framework, article 6, paragraphs 3, 4 and 8, shall be applied. The public which may participate shall be identified by the relevant public authority, taking into account the objectives of this Convention. To the extent appropriate, each Party shall endeavour to provide opportunities for public participation in the preparation of policies relating to the environment.

Article 8. Public participation during the preparation of executive regulations and/or generally applicable legally binding normative instruments

Each Party shall strive to promote effective public participation at an appropriate stage, and while options are still open, during the preparation by public authorities of executive regulations and other generally applicable legally binding rules that may have a significant effect on the environment. To this end, the following steps should be taken:

- (a) Time-frames sufficient for effective participation should be fixed;
- (b) Draft rules should be published or otherwise made publicly available; and
- (c) The public should be given the opportunity to comment, directly or through representative consultative bodies.

The result of the public participation shall be taken into account as far as possible.

Article 9. Access to justice

1. Each Party shall, within the framework of its national legislation, ensure that any person who considers that his or her request for information under article 4 has been ignored, wrongfully refused, whether in part or in full, inadequately answered, or otherwise not dealt with in accordance with the provisions of that article, has access to a review procedure before a court of law or another independent and impartial body established by law.

In the circumstances where a Party provides for such a review by a court of law, it shall ensure that such a person also has access to an expeditious procedure established by law that is free of charge or inexpensive for reconsideration by a public authority or review by an independent and impartial body other than a court of law.

Final decisions under this paragraph 1 shall be binding on the public authority holding the information. Reasons shall be stated in writing, at least where access to information is refused under this paragraph.

2. Each Party shall, within the framework of its national legislation, ensure that members of the public concerned

- (a) Having a sufficient interest

or, alternatively,

- (b) Maintaining impairment of a right, where the administrative procedural law of a Party requires this as a precondition,
- have access to a review procedure before a court of law and/or another independent and impartial body established by law, to challenge the substantive and procedural legality of any decision, act or omission subject to the provisions of article 6 and, where so provided for under national law and without prejudice to paragraph 3 below, of other relevant provisions of this Convention.

What constitutes a sufficient interest and impairment of a right shall be determined in accordance with the requirements of national law and consistently with the objective of giving the public concerned wide access to justice within the scope of this Convention. To this end, the interest of any non-governmental organization meeting the requirements referred to in article 2, paragraph 5, shall be deemed sufficient for the purpose of subparagraph (a) above. Such organizations shall also be deemed to have rights capable of being impaired for the purpose of subparagraph (b) above.

The provisions of this paragraph 2 shall not exclude the possibility of a preliminary review procedure before an administrative authority and shall not affect the requirement of exhaustion of administrative review procedures prior to recourse to judicial review procedures, where such a requirement exists under national law.

3. In addition and without prejudice to the review procedures referred to in paragraphs 1 and 2 above, each Party shall ensure that, where they meet the criteria, if any, laid down in its national law, members of the public have access to administrative or judicial procedures to challenge acts and omissions by private persons and public authorities which contravene provisions of its national law relating to the environment.

4. In addition and without prejudice to paragraph 1 above, the procedures referred to in paragraphs 1, 2 and 3 above shall provide adequate and effective remedies, including injunctive relief as appropriate, and be fair, equitable, timely and not prohibitively expensive. Decisions under this article shall be given or recorded in writing. Decisions of courts, and whenever possible of other bodies, shall be publicly accessible.

5. In order to further the effectiveness of the provisions of this article, each Party shall ensure that information is provided to the public on access to administrative and judicial review procedures and shall consider the establishment of appropriate assistance mechanisms to remove or reduce financial and other barriers to access to justice.

Article 10. Meeting of the Parties

1. The first meeting of the Parties shall be convened no later than one year after the date of the entry into force of this Convention. Thereafter, an ordinary meeting of the Parties shall be held at least once every two years, unless otherwise decided by the Parties, or at the written request of any Party, provided that, within six months

of the request being communicated to all Parties by the Executive Secretary of the Economic Commission for Europe, the said request is supported by at least one third of the Parties.

2. At their meetings, the Parties shall keep under continuous review the implementation of this Convention on the basis of regular reporting by the Parties, and, with this purpose in mind, shall:

- (a) Review the policies for and legal and methodological approaches to access to information, public participation in decision-making and access to justice in environmental matters, with a view to further improving them;
- (b) Exchange information regarding experience gained in concluding and implementing bilateral and multilateral agreements or other arrangements having relevance to the purposes of this Convention and to which one or more of the Parties are a party;
- (c) Seek, where appropriate, the services of relevant ECE bodies and other competent international bodies and specific committees in all aspects pertinent to the achievement of the purposes of this Convention;
- (d) Establish any subsidiary bodies as they deem necessary;
- (e) Prepare, where appropriate, protocols to this Convention;
- (f) Consider and adopt proposals for amendments to this Convention in accordance with the provisions of article 14;
- (g) Consider and undertake any additional action that may be required for the achievement of the purposes of this Convention;
- (h) At their first meeting, consider and by consensus adopt rules of procedure for their meetings and the meetings of subsidiary bodies;
- (i) At their first meeting, review their experience in implementing the provisions of article 5, paragraph 9, and consider what steps are necessary to develop further the system referred to in that paragraph, taking into account international processes and developments, including the elaboration of an appropriate instrument concerning pollution release and transfer registers or inventories which could be annexed to this Convention.

3. The Meeting of the Parties may, as necessary, consider establishing financial arrangements on a consensus basis.

4. The United Nations, its specialized agencies and the International Atomic Energy Agency, as well as any State or regional economic integration organization entitled under article 17 to sign this Convention but which is not a Party to this Convention, and any intergovernmental organization qualified in the fields to which this Convention relates, shall be entitled to participate as observers in the meetings of the Parties.

5. Any non-governmental organization, qualified in the fields to which this Convention relates, which has informed the Executive Secretary of the Economic Commission for Europe of its wish to be represented at a meeting of the Parties shall be entitled to participate as an observer unless at least one third of the Parties present in the meeting raise objections.

6. For the purposes of paragraphs 4 and 5 above, the rules of procedure referred to in paragraph 2(h) above shall provide for practical arrangements for the admittance procedure and other relevant terms.

Article 11. Right to vote

1. Except as provided for in paragraph 2 below, each Party to this Convention shall have one vote.
2. Regional economic integration organizations, in matters within their competence, shall exercise their right to vote with a number of votes equal to the number of their member States which are Parties to this Convention. Such organizations shall not exercise their right to vote if their member States exercise theirs, and vice versa.

Article 12. Secretariat

The Executive Secretary of the Economic Commission for Europe shall carry out the following secretariat functions:

- (a) The convening and preparing of meetings of the Parties;
- (b) The transmission to the Parties of reports and other information received in accordance with the provisions of this Convention; and
- (c) Such other functions as may be determined by the Parties.

Article 13. Annexes

The annexes to this Convention shall constitute an integral part thereof.

Article 14. Amendments to the Convention

1. Any Party may propose amendments to this Convention.
2. The text of any proposed amendment to this Convention shall be submitted in writing to the Executive Secretary of the Economic Commission for Europe, who shall communicate it to all Parties at least ninety days before the meeting of the Parties at which it is proposed for adoption.

3. The Parties shall make every effort to reach agreement on any proposed amendment to this Convention by consensus. If all efforts at consensus have been exhausted, and no agreement reached, the amendment shall as a last resort be adopted by a three-fourths majority vote of the Parties present and voting at the meeting.

4. Amendments to this Convention adopted in accordance with paragraph 3 above shall be communicated by the Depositary to all Parties for ratification, approval or acceptance. Amendments to this Convention other than those to an annex shall enter into force for Parties having ratified, approved or accepted them on the ninetieth day after the receipt by the Depositary of notification of their ratification, approval or acceptance by at least three fourths of these Parties. Thereafter they shall enter into force for any other Party on the ninetieth day after that Party deposits its instrument of ratification, approval or acceptance of the amendments.

5. Any Party that is unable to approve an amendment to an annex to this Convention shall so notify the Depositary in writing within twelve months from the date of the communication of the adoption. The Depositary shall without delay notify all Parties of any such notification received. A Party may at any time substitute an acceptance for its previous notification and, upon deposit of an instrument of acceptance with the Depositary, the amendments to such an annex shall become effective for that Party.

6. On the expiry of twelve months from the date of its communication by the Depositary as provided for in paragraph 4 above an amendment to an annex shall become effective for those Parties which have not submitted a notification to the Depositary in accordance with the provisions of paragraph 5 above, provided that not more than one third of the Parties have submitted such a notification.

7. For the purposes of this article, "Parties present and voting" means Parties present and casting an affirmative or negative vote.

Article 15. Review of compliance

The Meeting of the Parties shall establish, on a consensus basis, optional arrangements of a non-confrontational, non-judicial and consultative nature for reviewing compliance with the provisions of this Convention. These arrangements shall allow for appropriate public involvement and may include the option of considering communications from members of the public on matters related to this Convention.

Article 16. Settlement of disputes

1. If a dispute arises between two or more Parties about the interpretation or application of this Convention, they shall seek a solution by negotiation or by any other means of dispute settlement acceptable to the parties to the dispute.

2. When signing, ratifying, accepting, approving or acceding to this Convention, or at any time thereafter, a Party may declare in writing to the Depositary that, for a dispute not resolved in accordance with paragraph 1 above, it accepts one or both of the following means of dispute settlement as compulsory in relation to any Party accepting the same obligation:

- (a) Submission of the dispute to the International Court of Justice;
- (b) Arbitration in accordance with the procedure set out in annex II.

3. If the parties to the dispute have accepted both means of dispute settlement referred to in paragraph 2 above, the dispute may be submitted only to the International Court of Justice, unless the parties agree otherwise.

Article 17. Signature

This Convention shall be open for signature at Aarhus (Denmark) on 25 June 1998, and thereafter at United Nations Headquarters in New York until 21 December 1998, by States members of the Economic Commission for Europe as well as States having consultative status with the Economic Commission for Europe pursuant to paragraphs 8 and 11 of Economic and Social Council resolution 36 (IV) of 28 March 1947, and by regional economic integration organizations constituted by sovereign States members of the Economic Commission for Europe to which their member States have transferred competence over matters governed by this Convention, including the competence to enter into treaties in respect of these matters.

Article 18. Depositary

The Secretary-General of the United Nations shall act as the Depositary of this Convention.

Article 19. Ratification, acceptance, approval and accession

1. This Convention shall be subject to ratification, acceptance or approval by signatory States and regional economic integration organizations.

2. This Convention shall be open for accession as from 22 December 1998 by the States and regional economic integration organizations referred to in article 17.

3. Any other State, not referred to in paragraph 2 above, that is a Member of the United Nations may accede to the Convention upon approval by the Meeting of the Parties.

4. Any organization referred to in article 17 which becomes a Party to this Convention without any of its member States being a Party shall be bound by all the obligations under this Convention. If one or more of such an organization's member States is a Party to this Convention, the organization and its member States shall decide on their respective responsibilities for the performance of their obligations under this Convention. In such cases, the organization and the member States shall not be entitled to exercise rights under this Convention concurrently.

5. In their instruments of ratification, acceptance, approval or accession, the regional economic integration organizations referred to in article 17 shall declare the extent of their competence with respect to the matters governed by this Convention. These organizations shall also inform the Depository of any substantial modification to the extent of their competence.

Article 20. Entry into force

1. This Convention shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit of the sixteenth instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

2. For the purposes of paragraph 1 above, any instrument deposited by a regional economic integration organization shall not be counted as additional to those deposited by States members of such an organization.

3. For each State or organization referred to in article 17 which ratifies, accepts or approves this Convention or accedes thereto after the deposit of the sixteenth instrument of ratification, acceptance, approval or accession, the Convention shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit by such State or organization of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

Article 21. Withdrawal

At any time after three years from the date on which this Convention has come into force with respect to a Party, that Party may withdraw from the Convention by giving written notification to the Depository. Any such withdrawal shall take effect on the ninetieth day after the date of its receipt by the Depository.

Article 22. Authentic texts

The original of this Convention, of which the English, French and Russian texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

In witness whereof the undersigned, being duly authorized thereto, have signed this Convention.

Done at Aarhus (Denmark), this twenty-fifth day of June, one thousand nine hundred and ninety-eight.

Annex I

LIST OF ACTIVITIES REFERRED TO IN ARTICLE 6, PARAGRAPH 1(A)

1. Energy sector:

- Mineral oil and gas refineries;
- Installations for gasification and liquefaction;
- Thermal power stations and other combustion installations with a heat input of 50 megawatts (MW) or more;
- Coke ovens;
- Nuclear power stations and other nuclear reactors including the dismantling or decommissioning of such power stations or reactors¹ (except research installations for the production and conversion of fissionable and fertile materials whose maximum power does not exceed 1 kW continuous thermal load);
- Installations for the reprocessing of irradiated nuclear fuel;
- Installations designed:
 - For the production or enrichment of nuclear fuel;
 - For the processing of irradiated nuclear fuel or high-level radioactive waste;
 - For the final disposal of irradiated nuclear fuel;
 - Solely for the final disposal of radioactive waste;
 - Solely for the storage (planned for more than 10 years) of irradiated nuclear fuels or radioactive waste in a different site than the production site.

2. Production and processing of metals:

- Metal ore (including sulphide ore) roasting or sintering installations;

- Installations for the production of pig-iron or steel (primary or secondary fusion) including continuous casting, with a capacity exceeding 2.5 tons per hour;
- Installations for the processing of ferrous metals:
 - (i) Hot-rolling mills with a capacity exceeding 20 tons of crude steel per hour;
 - (ii) Smitheries with hammers the energy of which exceeds 50 kilojoules per hammer, where the calorific power used exceeds 20 MW;
 - (iii) Application of protective fused metal coats with an input exceeding 2 tons of crude steel per hour;
- Ferrous metal foundries with a production capacity exceeding 20 tons per day;
- Installations:
 - (i) For the production of non-ferrous crude metals from ore, concentrates or secondary raw materials by metallurgical, chemical or electrolytic processes;
 - (ii) For the smelting, including the alloying, of non-ferrous metals, including recovered products (refining, foundry casting, etc.), with a melting capacity exceeding 4 tons per day for lead and cadmium or 20 tons per day for all other metals;
- Installations for surface treatment of metals and plastic materials using an electrolytic or chemical process where the volume of the treatment vats exceeds 30 m³.

3. Mineral industry:

- Installations for the production of cement clinker in rotary kilns with a production capacity exceeding 500 tons per day or lime in rotary kilns with a production capacity exceeding 50 tons per day or in other furnaces with a production capacity exceeding 50 tons per day;
- Installations for the production of asbestos and the manufacture of asbestos-based products;
- Installations for the manufacture of glass including glass fibre with a melting capacity exceeding 20 tons per day;
- Installations for melting mineral substances including the production of mineral fibres with a melting capacity exceeding 20 tons per day;
- Installations for the manufacture of ceramic products by firing, in particular roofing tiles, bricks, refractory bricks, tiles, stoneware or porcelain, with a production capacity exceeding 75 tons per day, and/or with a kiln capacity exceeding 4 m³ and with a setting density per kiln exceeding 300 kg/m³.

4. Chemical industry: Production within the meaning of the categories of activities contained in this paragraph means the production on an industrial scale by chemical processing of substances or groups of substances listed in subparagraphs (a) to (g):

- (a) Chemical installations for the production of basic organic chemicals, such as:
 - (i) Simple hydrocarbons (linear or cyclic, saturated or unsaturated, aliphatic or aromatic);
 - (ii) Oxygen-containing hydrocarbons such as alcohols, aldehydes, ketones, carboxylic acids, esters, acetates, ethers, peroxides, epoxy resins;
 - (iii) Sulphurous hydrocarbons;
 - (iv) Nitrogenous hydrocarbons such as amines, amides, nitrous compounds, nitro compounds or nitrate compounds, nitriles, cyanates, isocyanates;
 - (v) Phosphorus-containing hydrocarbons;
 - (vi) Halogenic hydrocarbons;
 - (vii) Organometallic compounds;
 - (viii) Basic plastic materials (polymers, synthetic fibres and cellulose-based fibres);
 - (ix) Synthetic rubbers;
 - (x) Dyes and pigments;
 - (xi) Surface-active agents and surfactants;
- (b) Chemical installations for the production of basic inorganic chemicals, such as:
 - (i) Gases, such as ammonia, chlorine or hydrogen chloride, fluorine or hydrogen fluoride, carbon oxides, sulphur compounds, nitrogen oxides, hydrogen, sulphur dioxide, carbonyl chloride;
 - (ii) Acids, such as chromic acid, hydrofluoric acid, phosphoric acid, nitric acid, hydrochloric acid, sulphuric acid, oleum, sulphurous acids;
 - (iii) Bases, such as ammonium hydroxide, potassium hydroxide, sodium hydroxide;
 - (iv) Salts, such as ammonium chloride, potassium chlorate, potassium carbonate, sodium carbonate, perborate, silver nitrate;
 - (v) Non-metals, metal oxides or other inorganic compounds such as calcium carbide, silicon, silicon carbide;
- (c) Chemical installations for the production of phosphorous-, nitrogen- or potassium-based fertilizers (simple or compound fertilizers);
- (d) Chemical installations for the production of basic plant health products and of biocides;
- (e) Installations using a chemical or biological process for the production of basic pharmaceutical products;
- (f) Chemical installations for the production of explosives;
- (g) Chemical installations in which chemical or biological processing is used for the production of protein feed additives, ferments and other protein substances.

5. Waste management:

- Installations for the incineration, recovery, chemical treatment or landfill of hazardous waste;
- Installations for the incineration of municipal waste with a capacity exceeding 3 tons per hour;

- Installations for the disposal of non-hazardous waste with a capacity exceeding 50 tons per day;
- Landfills receiving more than 10 tons per day or with a total capacity exceeding 25,000 tons, excluding landfills of inert waste.

6.Waste-water treatment plants with a capacity exceeding 150,000 population equivalent.

7.Industrial plants for the:

- (a) Production of pulp from timber or similar fibrous materials;
- (b) Production of paper and board with a production capacity exceeding 20 tons per day.

8.(a) Construction of lines for long-distance railway traffic and of airports²with a basic runway length of 2,100 m or more;

(b) Construction of motorways and express roads;³

(c) Construction of a new road of four or more lanes, or realignment and/or widening of an existing road of two lanes or less so as to provide four or more lanes, where such new road, or realigned and/or widened section of road, would be 10 km or more in a continuous length.

9.(a) Inland waterways and ports for inland-waterway traffic which permit the passage of vessels of over 1,350 tons;

(b) Trading ports, piers for loading and unloading connected to land and outside ports (excluding ferry piers) which can take vessels of over 1,350 tons.

10.Groundwater abstraction or artificial groundwater recharge schemes where the annual volume of water abstracted or recharged is equivalent to or exceeds 10 million cubic metres.

11.(a) Works for the transfer of water resources between river basins where this transfer aims at preventing possible shortages of water and where the amount of water transferred exceeds 100 million cubic metres/year;

(b) In all other cases, works for the transfer of water resources between river basins where the multiannual average flow of the basin of abstraction exceeds 2,000 million cubic metres/year and where the amount of water transferred exceeds 5% of this flow.

In both cases transfers of piped drinking water are excluded.

12.Extraction of petroleum and natural gas for commercial purposes where the amount extracted exceeds 500 tons/day in the case of petroleum and 500,000 cubic metres/day in the case of gas.

13.Dams and other installations designed for the holding back or permanent storage of water, where a new or additional amount of water held back or stored exceeds 10 million cubic metres.

14.Pipelines for the transport of gas, oil or chemicals with a diameter of more than 800 mm and a length of more than 40 km.

15.Installations for the intensive rearing of poultry or pigs with more than:

- (a) 40,000 places for poultry;
- (b) 2,000 places for production pigs (over 30 kg); or
- (c) 750 places for sows.

16.Quarries and opencast mining where the surface of the site exceeds 25 hectares, or peat extraction, where the surface of the site exceeds 150 hectares.

17.Construction of overhead electrical power lines with a voltage of 220 kV or more and a length of more than 15 km.

18.Installations for the storage of petroleum, petrochemical, or chemical products with a capacity of 200,000 tons or more.

19.Other activities:

– Plants for the pretreatment (operations such as washing, bleaching, mercerization) or dyeing of fibres or textiles where the treatment capacity exceeds 10 tons per day;

– Plants for the tanning of hides and skins where the treatment capacity exceeds 12 tons of finished products per day;

– (a) Slaughterhouses with a carcass production capacity greater than 50 tons per day;

(b) Treatment and processing intended for the production of food products from: (i) Animal raw materials (other than milk) with a finished product production capacity greater than 75 tons per day; (ii) Vegetable raw materials with a finished product production capacity greater than 300 tons per day (average value on a quarterly basis);

(c) Treatment and processing of milk, the quantity of milk received being greater than 200 tons per day (average value on an annual basis);

– Installations for the disposal or recycling of animal carcasses and animal waste with a treatment capacity exceeding 10 tons per day;

- Installations for the surface treatment of substances, objects or products using organic solvents, in particular for dressing, printing, coating, degreasing, waterproofing, sizing, painting, cleaning or impregnating, with a consumption capacity of more than 150 kg per hour or more than 200 tons per year;
- Installations for the production of carbon (hard-burnt coal) or electrographite by means of incineration or graphitization.

20. Any activity not covered by paragraphs 1–19 above where public participation is provided for under an environmental impact assessment procedure in accordance with national legislation.

21. The provision of article 6, paragraph 1(a) of this Convention, does not apply to any of the above projects undertaken exclusively or mainly for research, development and testing of new methods or products for less than two years unless they would be likely to cause a significant adverse effect on environment or health.

22. Any change to or extension of activities, where such a change or extension in itself meets the criteria/ thresholds set out in this annex, shall be subject to article 6, paragraph 1(a) of this Convention. Any other change or extension of activities shall be subject to article 6, paragraph 1(b) of this Convention.

¹Nuclear power stations and other nuclear reactors cease to be such an installation when all nuclear fuel and other radioactively contaminated elements have been removed permanently from the installation site.

²For the purposes of this Convention, “airport” means an airport which complies with the definition in the 1944 Chicago Convention setting up the International Civil Aviation Organization (Annex 14).

³For the purposes of this Convention, “express road” means a road which complies with the definition in the European Agreement on Main International Traffic Arteries of 15 November 1975.

Annex II

ARBITRATION

1. In the event of a dispute being submitted for arbitration pursuant to article 16, paragraph 2, of this Convention, a party or parties shall notify the secretariat of the subject matter of arbitration and indicate, in particular, the articles of this Convention whose interpretation or application is at issue. The secretariat shall forward the information received to all Parties to this Convention.

2. The arbitral tribunal shall consist of three members. Both the claimant party or parties and the other party or parties to the dispute shall appoint an arbitrator, and the two arbitrators so appointed shall designate by common agreement the third arbitrator, who shall be the president of the arbitral tribunal. The latter shall not be a national of one of the parties to the dispute, nor have his or her usual place of residence in the territory of one of these parties, nor be employed by any of them, nor have dealt with the case in any other capacity.

3. If the president of the arbitral tribunal has not been designated within two months of the appointment of the second arbitrator, the Executive Secretary of the Economic Commission for Europe shall, at the request of either party to the dispute, designate the president within a further two-month period.

4. If one of the parties to the dispute does not appoint an arbitrator within two months of the receipt of the request, the other party may so inform the Executive Secretary of the Economic Commission for Europe, who shall designate the president of the arbitral tribunal within a further two-month period. Upon designation, the president of the arbitral tribunal shall request the party which has not appointed an arbitrator to do so within two months. If it fails to do so within that period, the president shall so inform the Executive Secretary of the Economic Commission for Europe, who shall make this appointment within a further two-month period.

5. The arbitral tribunal shall render its decision in accordance with international law and the provisions of this Convention.

6. Any arbitral tribunal constituted under the provisions set out in this annex shall draw up its own rules of procedure.

7. The decisions of the arbitral tribunal, both on procedure and on substance, shall be taken by majority vote of its members.

8. The tribunal may take all appropriate measures to establish the facts.

9. The parties to the dispute shall facilitate the work of the arbitral tribunal and, in particular, using all means at their disposal, shall:

- (a) Provide it with all relevant documents, facilities and information;
- (b) Enable it, where necessary, to call witnesses or experts and receive their evidence.

10. The parties and the arbitrators shall protect the confidentiality of any information that they receive in confidence during the proceedings of the arbitral tribunal.

11. The arbitral tribunal may, at the request of one of the parties, recommend interim measures of protection.

12. If one of the parties to the dispute does not appear before the arbitral tribunal or fails to defend its case, the other party may request the tribunal to continue the proceedings and to render its final decision. Absence of a party or failure of a party to defend its case shall not constitute a bar to the proceedings.

13. The arbitral tribunal may hear and determine counter-claims arising directly out of the subject matter of the dispute.

14. Unless the arbitral tribunal determines otherwise because of the particular circumstances of the case, the expenses of the tribunal, including the remuneration of its members, shall be borne by the parties to the dispute in equal shares. The tribunal shall keep a record of all its expenses, and shall furnish a final statement thereof to the parties.

15. Any Party to this Convention which has an interest of a legal nature in the subject matter of the dispute, and which may be affected by a decision in the case, may intervene in the proceedings with the consent of the tribunal.

16. The arbitral tribunal shall render its award within five months of the date on which it is established, unless it finds it necessary to extend the time limit for a period which should not exceed five months.

17. The award of the arbitral tribunal shall be accompanied by a statement of reasons. It shall be final and binding upon all parties to the dispute. The award will be transmitted by the arbitral tribunal to the parties to the dispute and to the secretariat. The secretariat will forward the information received to all Parties to this Convention.

18. Any dispute which may arise between the parties concerning the interpretation or execution of the award may be submitted by either party to the arbitral tribunal which made the award or, if the latter cannot be seized thereof, to another tribunal constituted for this purpose in the same manner as the first.

Õiend

Lugeda RT II 2001, 18, 89 avaldatud «Keskkonnainfo kättesaadavuse ja kekkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise konventsiooni» artikli 9 mitteametlik tõlge õigeaks järgmiselt.

«Artikkel 9. Õigus pöörduda kohtusse

1. Konventsiooniosaline tagab oma õigussüsteemi raames, et igal isikul, kes leiab, et tema artikli 4 kohaselt esitatud teabenõuet on eiratud, osaliselt või täielikult ebaseaduslikult rahuldamata jäetud või sellele ebapiisavalt vastatud või seda muul viisil nimetatud artikliga vastuolus käsitletud, on juurdepääs vaidlustamise menetlusele kohtus või seaduse alusel loodud muus sõltumatus ja erapooletus asutuses.

Kui konventsiooniosaline näeb ette, et selline vaidlustamine toimub kohtus, peab ta ühtlasi tagama isikule juurdepääsu seadusega kehtestatud kiirele ja tõhusale, tasuta või odavale menetlusele teabenõude uuesti läbivaatamiseks avaliku võimu organis või muus sõltumatus ja erapooletus asutuses, mis ei ole kohus.

Lõike 1 alusel tehtud lõplik otsus on teavet valdavale avaliku võimu organile täitmiseks kohustuslik. Otsuse põhjendus peab olema kirjalik, vähemalt siis, kui keeldutakse teabe andmisest selle lõike kohaselt.

2. Konventsiooniosaline tagab siseriiklike õigusaktidega, et asjast huvitatud üldsuse esindajal,

a) kellel on põhjendatud huvi või

b) kelle õigust on rikutud, kui see tingimus on ette nähtud konventsiooniosalise haldusmenetluse normidega, on õigus pöörduda kohtusse või seaduse alusel loodud muu sõltumatu ja erapooletu asutuse poole artikli 6 alusel tehtud otsuse, tegevuse või tegevusetuse materiaalse või protsessuaalse õiguspärasuse vaidlustamiseks ning kui siseriiklik õigus seda ette näeb ja ilma, et see piiraks selle artikli lõike 3 kohaldamist, ka konventsiooni muude asjakohaste sätete alusel tehtud otsuse, tegevuse või tegevusetuse materiaalse või protsessuaalse õiguspärasuse vaidlustamiseks.

Mõisted põhjendatud huvi ja õiguse rikkumine määratletakse kooskõlas siseriikliku õiguse ning konventsiooni eesmärgiga tagada konventsiooniga seotud küsimustes asjast huvitatud üldsusele laiaulatuslik juurdepääs õigusemõistmisele. Artikli 2 lõike 5 nõuetele vastava valitsusvälise organisatsiooni huvi loetakse käesoleva artikli punkti a tähenduses põhjendatuks. Nimetatud organisatsioonil eeldatakse olevat õigusi, mida punkti b tähenduses saab rikkuda.

Lõike 2 sätted ei välista võimalust rakendada kaebuse läbivaatamisel kohtueelset menetlust avaliku võimu organis ega mõjuta haldusmenetluse võimaluste ammendamise nõuet enne kohtumenetluse algatamist, kui selline nõue on sätestatud siseriikliku õigusega.

3. Lisaks lõigetes 1 ja 2 nimetatud menetlustele ning ilma et see piiraks lõigetes 1 ja 2 nimetatud menetluste kohaldamist tagab konventsiooniosaline siseriiklike õigusaktide nõuetele vastavale üldsuse esindajale, juhul kui need nõuded on sätestatud, juurdepääsu kohtulikule või haldusmenetlusele, et vaidlustada eraõigusliku isiku või avaliku võimu organi tegevus või tegevusetus, mis on vastuolus siseriiklike keskkonnaõigusnormidega.

4. Lisaks lõikele 1 ja piiramata selle kohaldamist, peavad lõigetes 1, 2 ja 3 nimetatud menetlused nägema ette kohased ja tõhusad õiguskaitsevahendid, sealhulgas vajadusel esialgse õiguskaitse, ning olema ausad, õiglased, õigeaegsed ja mitte takistavalt kallid. Selle artikli alusel tehakse või talletatakse otsused kirjalikult. Kohtuotsused ja võimaluse korral ka muu asutuse otsused peavad olema üldsusele kättesaadavad.

5. Selle artikli sätete mõju tõhustamiseks tagab konventsiooniosaline, et üldsust teavitatakse haldus- ja kohtumenetlusele juurdepääsu võimalustest, ning kaalub võimalust luua kohased abistamise mehhanismid, et kõrvaldada või vähendada õigusemõistmisele juurdepääsu rahalisi ja muid takistusi.